

«МАҲАЛЛАНИ
БИРЛАШТИРАДИГАН
ТАНЛОВЛАР КЕРАК...»

5

«МАКТАБ ВА МАҲАЛЛА
БИНОСИ ЙЎҚЛИГИДАН
ҚИЙНАЛЯПМИЗ»

11

Maḥalla

ИЖТИМОИЙ-СИЁСIIЙ,
МАЪНАВИЙ-МАЪРИФИЙ
ГАЗЕТА

#37 (2123) | ШАНБА, 16 СЕНТЯБРЬ 2023 ЙИЛ

WWW.UZMAHALLA.UZ

«КЎЧАБОШИ, УЙБОШИГА
ТИЗИМЛИ РАҒБАТ ЗАРУР...»

7

ҲУРМАТЛИ МАҲАЛЛА РАИСЛАРИ!

**ЎЗБЕКИСТОН МАҲАЛЛАЛАРИ РАИСЛАРИНИНГ
ҲАҚИҚИЙ МИНБАРИ, ОШКОРА МУЛОҚОТ МАЙДОНИ
БЎЛГАН «МАНАЛЛА» ГАЗЕТАСИ ВА «МАНАЛЛА КО'ЗГУСИ»
ЖУРНАЛИГА 2024 ЙИЛ УЧУН ОБУНА БЎЛИНГ!**

**ҲАР ИККАЛА НАШРНИНГ ЙИЛЛИК ОБУНА НАРХИ
ЎЗГАРИШСИЗ ҚОЛДИРИЛДИ:**

«МАНАЛЛА» ГАЗЕТАСИ — 600 000 СЎМ;

«МАНАЛЛА КО'ЗГУСИ» ЖУРНАЛИ — 400 000 СЎМ.

МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛЕФОНЛАР:

71 233 39 89, 71 233 10 92, 97 146 02 07

«ГУЛБОҒ» НОМИГА
МУНОСИБ
МАСКАНГА
АЙЛАНЯПТИ

3

«ОБОДЛИК УЧУН
ФАОЛЛАР ҲАМ
ТАШАББУС
КЎРСАТЯПТИ...»

9

«ИШЧИЛАР»ДА
ЭНДИЛИКДА
ИШСИЗЛАР
ЙЎҚ...»

14

«ЧИҚИНДИ
ҚУТИСИГА
НОН ТАШЛАБ
КЕТИШЯПТИ...»

16

«ЎЗБЕКИСТОН – 2030» СТРАТЕГИЯСИ: 5 та устувор йўналиш, 100 та мақсадда қандай вазифалар ифодаланган?

Президентнинг 2023 йил 11 сентябрдаги тегишли Фармони билан «Ўзбекистон – 2030» стратегияси тасдиқланди ҳамда уни 2023 йилда ўз вақтида ва сифатли амалга ошириш бўйича Президент қарори қабул қилинди. «Ўзбекистон – 2030» стратегияси 5 та устувор йўналиш ҳамда 100 та мақсаддан иборат.

Фармонга кўра, Ўзбекистонда 2030 йилга қадар маҳалла тизими, камбағалликни қисқартириш, бандликни таъминлаш йўналишларида қатор чора-тадбирлар амалга оширилади.

Хусусан, маҳалланинг маблағларини аҳолининг овозига кўра, инфратузилма лойиҳаларига йўналтириш амалиёти жорий этилиб, маҳаллалардаги муаммоларни ҳал этиш учун ажратиладиган маблағлар миқдори камида 3 баробарга кўпайтирилади. Яъни унинг миқдори 24 триллион сўмга етказилади. Маҳаллаларда 100 дан ортиқ давлат хизматларини «бир қадам»да кўрсатиш йўлга қўйилади. Йиғинларда аҳоли билан ишлашга қаратилган жараёнлар 100 фоиз рақамлаштирилиб, ҳар бир маҳаллада «электрон хизмат нуқталари» ишга туширилади.

Шунингдек, ногиронлиги бўлган муҳтож шахсларни сифатли ва замонвий протез-ортопедия буюмлари билан таъминлаш даражаси 100 фоизга етказилади. Ҳар йили 1 миллиондан ортиқ нуронийлар учун республика бўйлаб диққатга сазовор жойларга саёҳат уюштирилади. 2026 йилга қадар камбағалликни 2022 йилга нисбатан 2 баробарга, 2030 йилга қадар эса кескин қисқартириш, камбағалликка тушиш хавфи мавжуд 4,5 миллион аҳоли даромадини ошириш, ижтимоий шериклик асосида 500 мингта малакали мутахассис тайёрлаш, ишсизлик даражасини 7 фоизгача тушириш режалаштирилган.

Шу билан бирга, олис ва чекка ҳудудларда жойлашган 715 та умумий ўрта таълим муассасалари ўқувчилари учун bepul мактаб автобуслари йўлга қўйилади. Ўртача умр кўриш давомийлиги 78 ёшга етказилиб, тиббиётга йўналтириладиган маблағлар ҳажми 2 баробар оширилади. Аҳоли жон бошига даромадлар 4 минг долларга етказилади. Камида 3 та тижорат банкида Ислоҳ молияси мезон ва тартиблари жорий этилади. Урбанизация даражаси 51 фоиздан 60 фоизга етказилиб, Самарқанд ва Наманган шаҳарлари «миллионлик шаҳарлар»га айлантирилади. Аҳолиси 300 мингдан кўп бўлган шаҳар ва туманлар сони 28 тага етказилиб, барча аҳоли пунктларининг бош режалари ишлаб чиқилади. Ҳудудларда 1 миллион хонадонли уй-жойлар қуриш, «Янги Ўзбекистон» масивлари сонини 100 тага етказиб, қўшимча 200 мингта оилага мўлжалланган уйларни барпо этиш, республикада камида 140 мингта оилага мўлжалланган ижтимоий уйларни барпо этиш режалаштирилган.

2023 йил 11 сентябрда «Ўзбекистон – 2030» стратегиясини 2023 йилда ўз вақтида ва сифатли амалга ошириш бўйича Президент қарори қабул қилинди. Унда жорий йилда 5 та йўналиш бўйича амалга ошириладиган ишлар белгилаб берилган.

БИРИНЧИ ЙЎНАЛИШ: ҲАР БИР ИНСОНГА ЎЗ САЛОҲИЯТИНИ РЎЁБГА ЧИҚАРИШ УЧУН МУНОСИБ ШАРОИТ ЯРАТИЛАДИ

Бунда 2024 йил 1 январдан бошлаб, давлат мактабгача таълим ташкилотлари тарбияланувчиларига оқсил, витамин ва минераллар билан бойитилган сут, йод билан тўйинтирилган нон маҳсулотлари берилиши йўлга қўйилади.

Хоразм вилоятининг Қўшқўпир ва Хонқа туманларида эксперимент тариқасида, барча бошланғич синф ўқувчилари таълим планшетлари билан таъминланади. 2023/2024 ўқув йилидан бошлаб, умумий ўрта таълим муассасаларининг касб-хунар сунат, йод билан истагидаги 10-синф ўқувчилари учун тегишли ҳудудларда талаб юқори бўлган касб-хунарларга ўргатиш курслари жорий этилади.

2024 йил 1 январдан бошлаб, онкогематологик касалликларга чалинган болалар учун гематопозтик суяк кўмиги ўзак хужайралари трансплантацияси амалиёти жорий этилади. Вирусли гепатитнинг «С» тури билан касалланган беморларни ҳамда гематопозтик суяк кўмиги ўзак хужайралари трансплантацияси муолажасига муҳтож онкологик касалликларга чалинган болаларни тўлиқ Давлат бюджети маблағлари ҳисобидан даволаш йўлга қўйилади.

2023 йил 1 октябрдан бошлаб, оғир ҳаётий вазиятга тушган ёки тушиш хавфи юқори бўлган ҳар бир оила бўйича алоҳида «ижтимоий хизмат иши»ни юритиш тартиби амалиётга жорий этилади. Бунда ушбу оилаларда шароитни яхшилаш, уларга даволаш, дори воситалари билан таъминлаш, фарзандларини мактабгача ва мактаб таълими ташкилотларига жойлаштириш, моддий ёрдам бериш каби ижтимоий хизматлар кўрсатиш назарда тутилади.

2024 йил 1 январдан бошлаб, Тошкент шаҳрининг тиббиёт муассасаларида давлат тиббий суғуртаси механизми босқичма-босқич жорий этилади. Ногиронлиги бўлган шахсларни протез-ортопедия буюмлари, реабилитация ҳамда дори воситалари билан таъминлаш ишлари «ваучер» тизими асосида босқичма-босқич ташкил этилади. Оғир ижтимоий аҳволга тушиб қолган хотин-қизларни қайта касбга тайёрлаш харажатларини давлат томонидан қоплаб бериш тартиби жорий этилади.

ИККИНЧИ ЙЎНАЛИШ: БАРҚАРОР ИҚТИСОДИЙ ЎСИШ ОРҚАЛИ АҲОЛИ ФАРОВОНЛИГИ ТАЪМИНЛанади

Бунда 2023 йил 1 октябрдан бошлаб, тадбиркорлик субъектларига миқдори 10

миллион сўмдан юқори бўлган солиққа оид ҳуқуқбузарликлар учун, агар тадбиркорлик субъекти ҳуқуқбузарликни инкор этса, молиявий санкцияларни фақатгина суд тартибида қўллаш амалиёти йўлга қўйилади. 2024 йил 1 январдан бошлаб, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштирувчиларга ҳосилни суғурталашда суғурта мукофотининг 50 фоизи миқдорида субсидия бериш тартиби жорий этилади. Жисмоний ва юридик шахсларга қўшилган қиймат солиғини тўлиқ қайтариб бериш тизими кенгайтирилади.

Ўзбекистонда давлат-хусусий шериклик лойиҳаларини ишлаб чиқиш жамғармаси ташкил этилади, энергетика, коммунал хўжалик, транспорт, экология, соғлиқни сақлаш, таълим ва бошқа устувор соҳаларда давлат-хусусий шериклик лойиҳалари ҳужжатларини сифатли ишлаб чиқиш унинг асосий вазифаси саналади.

УЧИНЧИ ЙЎНАЛИШ: СУВ РЕСУРСЛАРИ ТЕЖАЛАДИ, АТРОФ- МУҲИТ МУҲОФАЗАСИ КУЧАЙТИРИЛАДИ

2023 йил 1 ноябрдан бошлаб, ижобий экологик экспертиза ҳулосасини олмаган объектларга нисбатан молиялаштириш, кредитлаш ва бошқа молия операцияларини тўхтатиб туриш механизми жорий этилади. Экологик ҳуқуқбузарлик содир этганларга нисбатан зарарни қоплаш билан бир қаторда, зарар етказилган табиат объектини тиклаш ва унинг муайян муддат даавомида муҳофаза қилинишини таъминлаш мажбурийати юкланади.

2024 йил 1 январдан бошлаб, республиканинг узоқ муддатли сув баланси прогностини юритиш, шу жумладан, уни ҳар йили янгилаш ва сув ресурсларини тежаш дастурларини қабул қилиш амалиёти йўлга қўйилади. Қорақалпоғистон Республикаси ва Хоразм вилоятининг кейинчалик босқичма-босқич республиканинг барча ҳудудларининг қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштирувчиларига сувни тежайдиган технологияларни жорий қилиш учун кредитлар 10 фоиз ставкада ажратилади.

ТЎРТИНЧИ ЙЎНАЛИШ: ҚОНУН УСТУВРЛИГИ ТАЪМИНЛанади, ХАЛҚ ХИЗМАТИДАГИ ДАВЛАТ БОШҚАРУВИ ТАШКИЛ ЭТИЛАДИ

Давлат хизматларини кўрсатишда аҳолига янада қулайликлар яратиш ва ортиқча сансалорликларга барҳам бериш мақсадида 2024 йил 1 январдан бошлаб, аҳолига йўл ҳаракати хавфсизлиги соҳасида давлат хизматларини кўрсатишда маълумотларни «Нотариус» автоматлаштирилган ахборот тизимидан олиш амалиёти йўлга қўйилади

ва ариза берувчилардан тегишли ҳужжатларни талаб қилиш тақикланади. Фуқаролар нотариал идорага келмасдан, шу жумладан, чет элдан туриб мол-мулкдан фойдаланиш билан боғлиқ битимларни (мулк ҳуқуқини бошқа шахсга ўтказишдан ташқари) электрон рақамли имзодан фойдаланиб, видео-конференцалоқа орқали расмийлаштириш тартиби йўлга қўйилади.

2024 йил 1 январдан бошлаб, босқичма-босқич барча шаҳар ва туманларда «Маҳалла бюджети» тизими жорий этилади. Бунда туман ва шаҳар бюджетларига тушадиган солиқ тушумларининг бир қисми маҳаллаларнинг ижтимоий-иқтисодий муаммоларини ҳал қилиш жамғармаларига йўналтирилади. Ташаббусли бюджет амалиётини ва маҳаллаларнинг молиявий мустақиллигини янада кенгайтириш мақсадида 2024 йилда жамоатчилик фикри асосида шакллантириладиган лойиҳаларни молиялаштириш учун Давлат бюджетидан 10 триллион сўм, шундан «Обод қишлоқ» ва «Обод маҳалла» дастурлари учун камида 4 триллион сўм йўналтирилади.

2024 йил якунига қадар қонунда белгиланган асосларда тезкор-қидирув ва тергов ҳаракатларига санкция бериш масаласини алоҳида судьялар – тергов судьялари томонидан кўриб чиқиш тартиби жорий этилади. 2024 йил 1 январдан бошлаб, биринчи марта жиноят содир этган шахс, агар у суд маслаҳатхонага киргунга қадар солиқлар ва йиғимлар, шу жумладан, пенялар ва бошқа молиявий санкциялар тарзида давлатга етказилган зарарнинг ўрнини тўлиқ қопласа, жавобгарликдан озод қилинади. Тадбиркорлик субъектларига нисбатан кўзғатилган ҳар бир жиноят иши бўйича тергов ҳамда суд жараёнида тегишли мансабдор шахс жиноят иши материалларини иш юритувига қабул қилган вақтдан бошлаб тадбиркорни ҳимоя қилишга Бизнес-омбудсман, Савдо-саноат палатасини жамоат ҳимоячиси сифатида жалб этиши (хабар қилиш) тартиби жорий этилади.

2024 йил 1 январдан бошлаб, аҳоли пунктларида барча янги қурилаётган икки ва ундан ортиқ полосали автомобиль йўларида пиёдалар ўтиш йўлакларини светофорлар билан тўлиқ жиҳозлаш мажбурий этиб белгиланади.

Старегиянинг бешинчи йўналиши – «хавфсиз ва тинчликсевар давлат» тамоийлига асосланган сиёсатни изчил давом эттириш доирасида очик, прагматик ва фаол ташқи сиёсат олиб бориш бўйича ислохотлар белгиланган. Бу жараёнда мамлакатимиз хавфсизлиги ва мудофаа салоҳиятини кучайтиришга ҳам эътибор қаратилади.

Санжар ИСМАТОВ
тайёрлади.

«Гулбоғ» номига муносиб масканга айланияпти

Пойтахтимизнинг Бектемир туманидаги «Гулбоғ» маҳалласида «Обод маҳалла», «Обод кўча», «Обод хонадон» мезонлари доирасида улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилаяпти.

Бир пайтлар Тошкент вилояти таркибида бўлган, шаҳар билан туташ бўлса-да, эски ва таъмир-талаб ҳовлилар, чанг кўчалардан иборат бўлган маҳалла қаровсиз жой сифатида таассурот уйғотар, одамлари умидсизлик билан кун кечирарди.

Президент ташаббуси билан мамлакатимизнинг 14 та ҳудудида танлаб олинган маҳаллалар қаторида «Гулбоғ» маҳалласида ҳам Республика ишчи гуруҳи, Халқ қабулхоналари, соҳавий ташкилотлар вакиллари, Тошкент шаҳри ва Бектемир тумани сектор раҳбарлари, аъзолари, маҳалладаги «бешлик»дан ташкил этилган ишчи гуруҳлар томонидан «хонадонбай» юриб, аҳоли муаммоларини ўрганиш ва ҳал этиш ишлари олиб борилмоқда.

— Маҳалламизда турли миллат вакиллари истиқомат қилади, — дейди йилнинг раиси **Ўнгарбой Смаилов**. — Уларнинг 1 354 нафари (66 фоиз) қозоқ, 597 нафари (29 фоиз) ўзбек, 76 нафари (0,03 фоиз) корейс, 11 нафар (0,001 фоиз) татар миллатига мансуб бўлиб, бир оила фарзандларидек аҳил ва иноқ яшади. Маҳалламизни ободонлаштириш учун танлаб олинган бежиз эмас. Боиси йиллар давомида бу ерда кўп-лаб муаммолар йиғилиб қолганди. Аҳоли дардини кимга айтишни билмасди. Шурки, юртимиздаги бунёдкорлик насимлари бизнинг маҳаллага ҳам кириб келди.

Бугун бунёдкорлик ва ободонлаштириш ишлари барча кўчалар, хонадонларни қамраб олган. Масалан, Обод ва Зийнур кўчаларида аҳоли хонадонлари ташқи деворлари бўяб берилаяпти. Туркистон кўчасида ичимлик сув келтириш учун ишлар бошланган. Бир кўчада ариқнинг юзи «очиляпти». Шох-шабба, чиқиндилардан тозаланаяпти. Яна бир кўчада чироклар ўрнатилляпти, устунлар кўтариляпти. Газ қувурлари ва ускуналари таъмирланмоқда, бўялмоқда. Бундан ташқари, ички йўллар асфальтланаяпти.

Аниқ рақамларга тўхталсак. Ишчи гуруҳ аъзолари «Гулбоғ» маҳалласидаги 554 та хонадонни уйма-уй юриб ўрганди. Натижада 128 та хонадонда яшовчи 197 нафар фуқаронинг мурожаатлари асосида маҳалла инфратузилмасини яхшилаш, соғлиқни сақлаш, моддий ёрдам, бандлик, субсидия, кредит, уй-жойни таъмирлаш ва бошқа масалалар бўйича муаммолари ҳал этилди.

Маҳалла инфратузилмасини яхшилаш мақсадида 1,7 км. ички йўллар асфальт қилинди. Электр таъминоти бўйича 88 та янги темир-бетон устунлари ўрнатилди, 2 та трансформатор пункти таъ-

мирланди ва 1 та трансформатор пункти янги ўрнатилди, 3 км. кабеллар тортилди. Газ таъминотини яхшилаш учун 4 800 погона метр газ қувурлари ва тиргаклари, 4 та юқори босимли, 7 та ўрта босимли газ тақсимлаш пункти таъмирланди. Ичимлик сув масаласида 12,9 км. қувур тортиш ишлари якунланмоқда, натижада 532 тадан ортиқ хонадон ичимлик сув билан тўлиқ таъминланади.

Бундан ташқари, аҳоли яшаш шароитини яхшилаш мақсадида маҳалладаги 420 та хонадоннинг ташқи фасадларини таъмирлаш ишлари олиб борилмоқда. Шундан бугунги кунда 210 та хонадоннинг девори сувоқ қилинди, бўялди. Маҳалланинг кириш қисмига маҳалла номини билдирувчи белги устуни ўрнатиш, сайилгоҳ, спорт майдончаси, воркаут, болалар майдончалари барпо этиш ишлари давом этмоқда.

Ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларни қўллаб-қувватлаш масалалари Республика ишчи гуруҳи эътиборидан четда қолаётгани йўқ. Хусусан, уйма-уй ўрганишлар натижасида 13 нафар фуқарога шифохоналарда даволаниш учун бепул йўлланма, 347 нафарига зарур дори-дармон тўпламлари берилди. «Темир дафтар» рўйхатида киритилган 4 та оилага жами 17,0 млн. сўм миқдорида моддий ёрдам кўрсатилди. «Аёллар дафтари»даги 74 нафар хотин-қизга жами 97,7 млн. сўм миқдорида моддий ёрдам берилди. «Ёшлар дафтари» мезони талаблари асосида 8 нафар ёш рўйхатга олинди ҳамда 3 нафарига контракт тўлови ва 1 нафарига моддий ёрдам учун жами 45,4 млн. сўм тўланиб, дафтардан чиқарилди.

«Гулбоғ» маҳалласида «Обод хонадон – обод кўча – обод маҳалла» тадбири доирасида жами 74

нафар ишсиз фуқаронинг бандлиги таъминланди. Жумладан, 19 нафари ишга жойлаштирилди, 17 нафари ўзини ўзи банд қилди ҳамда 15 нафар фуқаро касб-хунарга ўқитишга йўналтирилди, 23 нафари ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб қилинди. Маҳалладаги оилаларни тадбиркорликка жалб қилиш мақсадида 8 нафар фуқарога 66,0 млн. сўм миқдорида субсидия асосида маиший техника воситалари олиб берилди ҳамда 7 нафар фуқарога оилавий тадбиркорликни бошлаш учун 129,0 млн. сўм миқдорида имтиёзли кредит ажратилди.

Бугун гулбоғликлар маҳалласида бўлаётган ўзгаришлардан мамнун, неча йиллик муаммолари ечим топаётгани, қийинчилик, сарсонгарчилик тугаганидан хурсанд.

— Маҳаллага кўчиб келганимизга салкам эллик йил бўлди, — дей-

ди **Ҳосият Орзикулова**. — Шунча вақтдан бери ер ости сувидан ичиб келардик. Ободонлаштириш жараёнида тоза ичимлик сув тармоғи тортилди. Биз яшайдиган Нафосат кўчаси асфальт қилинди, электр сими учун янги устунлар ўрнатилди. Бу ўзгаришлардан беҳад қувондик.

— Оиламиз «Темир дафтар»га киритилган, — дейди **Шерали Каликулов**. — Уч нафар фарзандим бор, аёлим Тошкент давлат педагогика университетида шартнома асосида ўқишга киргач, оиламизнинг бор даромади ҳам камайди. Шундай бўлса-да, ниятни яхши қилдик. Икки ой аввал Республика ишчи гуруҳи хонадонларни ўрганиши чоғида шароитимиз билан танишди. Натижада субсидия асосида печь ва хамир тайёрлаш ускунаси берилди. Шундан сўнг, кунига 300 донага яқин нон, қўшимчасига сомса пи-

шириб сотишни йўлга қўйганимиз хонадонимизга барака олиб кирди. Ҳозирда оиламиз бюджетига кунига нондан 200 минг сўм даромад келмоқда. Ўзимизнинг маҳалладан ташқари, «Абай», «Йил ота» каби қўшни маҳаллаларга ҳам нафимиз тегяпти. Одамлар хурсанд, раҳмат айтиб кетади.

Ҳа, «Гулбоғ» катта ўзгаришлар оғушида. Ҳадемай, кўчалару хонадонлар ободликка юз тутди. Оилаларнинг даромад топишига шароит яратилади. Бандлик таъминланиб, турмуш фаровонлиги ортади. Энг муҳими, ўзгаришларга одамлар ишончи ва розилиги ортиб, маҳалла файзли ва кўркем масканга, ўз номи билан гулбоққа айланади.

Санжар ИБРОҲИМОВ.

ЭСЛАТМА!

Барча учун муҳим рақамлар

Ҳозирги кунда Ўзбекистон ҳудудида:
☒ меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдори – 980 000 сўм;
☒ базавий ҳисоблаш миқдори – 330 000 сўм;
☒ пенсияни ҳисоблашнинг базавий миқдори – 347 000 сўм;

☒ ёшга доир энг кам пенсия – 677 000 сўм;
☒ ногиронлик пенсиялари, жумладан иш стажы тўлиқ бўлмаган чоғдаги ногиронлик пенсиясининг энг кам миқдори – 747 000 сўм;
☒ меҳнатга лаёқатсиз фуқароларга

бериладиган ногиронлик нафақаси ва болаликдан ногиронлиги бўлган шахсларга бериладиган нафақа – 747 000 сўм;
☒ белгиланган ёшга доир энг кам пенсия миқдоридан (677 000 сўмдан) 747 000 сўмгача пенсия олувчиларнинг ёшга доир пенсиялари – 747 000 сўм;

☒ зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ёшдаги фуқароларга бериладиган нафақа – 568 000 сўм;
☒ иш стажы тўлиқ бўлмаган чоғдаги ёшга доир пенсиянинг энг кам миқдори қўшимча тўловни ҳисобга олган ҳолда – 568 000 сўм.

МАНЗАРА

«Кўп йиллик ҳаётини муаммолар ечим топяпти»

Маҳалламизда 6 500 нафардан зиёд аҳоли истиқомат қилади. Йиғинимиз вилоятда намуна сифатида танлаб олиниб, «Обод маҳалла», «Обод кўча», «Обод хонадон» тамойили асосида кенг қўлмалли бунёдкорлик ишларига юз тутди. Бу жараёнларда ҳудуддаги барча хонадонлар обод, кўчаларимиз раvon, маҳалламиз файзли бўлишига эътибор қаратилмоқда.

Сардор АБДУЛЛАЕВ,
Қамаши туманидаги
«Манғит» маҳалласи раиси.

Бугунгача йиғиндаги 26 та эҳтиёжманд, номли дафтарларда турувчи оилаларнинг уйлари таъмирланиб, том қисми ёпиб берилди. Айни пайтда бу уйларга қуёш панеллари ўрнатиш ишлари давом этмоқда. Бу орқали уларни арзон электр энергияси билан таъминлаш баробарида эҳтиёждан ортганини сотиш имконияти яратилади. Худди шундай, маҳалладаги қолган уйлар тартибга келтирилди, атрофи ободонлаштирилди.

Бунёдкорликлар жараёнида манғитликларнинг кўп йиллик ҳаётини муаммоларига ечим топилмоқда. Республика ишчи гуруҳи ва сектор раҳбарларининг амалий ёрдами

билан 36 километрлик сув қувурлари тортиш ишлари жадваллик билан олиб бориляпти. Ҳозиргача 25 километрга қувур тортилиб, 500 дан зиёд хонадонга оби-ҳаёт кириб боришига эришилди. Қолаверса, маҳалладаги 10 километр тупроқ йўлларга қум-шағал аралашмаси ётқизилди, 6 километр йўлга асфальт ётқизиш ишларига киришилди.

Муддатини ўтаб бўлган 191 та симёғоч темир-бетон устунларга алмаштирилди. 20 километр узунликдаги электр тармоқлари янгиланди. Газ таъминотини яхшилаш бўйича 2,6 километрлик қувурлар таъмирланиб, 60 метрлик янги тармоқ тортилди. Шу жараёнларда аҳоли эътирозига сабаб бўлаётган оқова сув муаммоси ҳал қилинди. 150 метрдан бешта артезиан қудуқ қазилиб, томорқалардан фойдаланиш имконияти яратилди.

Ҳудуддаги сел йўли маҳаллани иккига ажратиб қўйган эди. Ҳомий ташкилотлар томонидан бу ерга кўприк қуриб берилгани одамларнинг узоғини яқин, мушқулини осон қилди. Бу жараёнда яна бир муҳим масала ижобий ечим топди. Шу вақтгача маҳалла ўз биносига эга эмас эди. Бугун йиғин учун замонавий бино бунёд этиляпти. Уни шу ой охирига қадар топшириш режалаштирилган. Бу орқали маҳалла «бешлигининг самарали фаолият юритиши учун имконият яратилади.

Бундан ташқари, ҳудуддаги таъмирталаб ҳолатга келиб қолган 17-умумтаълим мактаби, марказий ўйингоҳ қайта таъмирланди. Иккита қабристон ободонлаштирилди. Маҳалла боғи, воркаут майдони ташкил этилди. Яқин орада 2,5 километрлик пиёдалар йўлакчасини қуриш ишлари бошланади. Янги қурилаётган «Жамоатчилик маркази»да кутубхона, қандолат ва тикув цехлари фаолияти йўлга қўйилиши, солиқ органи ва Давлат хизматлари маркази ходимлари учун хоналар ажратилиши кўзда тутилган. Бу орқали одамлар кундалик масалаларига шу ернинг ўзиде ечим топилади. Шунингдек, келгусида ички кўчаларни асфальтлаш, тунги ёритиш чироқлари ўрнатиш ишлари амалга оширилади.

Яна бир гап: маҳалламиздаги Олчазор кўчаси обод кўчалар қаторидан жой олди. Эътиборлиси, ушбу кўчада истиқомат қилувчи аҳоли бирлашиб, имтиёзли кредит эвзига ўз кўчасига ток вайшларини ўрнатишди. Ободлик ишлари жараёнида кўчага бетон қоршмаси ётқизилгани аҳолини янада мамнун қилди. Келгусида қолган кўчаларимизда шундай узум вайшларини қўпайтириш ниятидамиз.

Умуман олганда, бугун манғитликлар маҳаллада, кўчасида, хонадонда бўлаётган ўзгаришлардан мамнун. Ободлик, бунёдкорлик руҳи ҳар бир хонадонга кириб борган. Одамлар «ҳамма нарсани давлат қилиб бериши керак» деган боқимандалик кайфиятига берилмаган, ўз уйи, кўчаси ободлигига ҳисса қўшмоқда, маҳалладаги жараёнларга дахлдорлик ҳисси билан яшамокда.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Даврон ИНАТОВ, Қарши шаҳридаги «Геолог» маҳалласи раиси:

— Маҳалладошимиз Ўзбекистондаги хорижий компанияда ишлайди. Яқинда у туғруқ таътилига чиқмоқчи эди, бироқ корхона директори таъсисчилар чет эллик, компания эса чет эл мақомига эга бўлгани учун Ўзбекистон қонунчилигида назарда тутилган кафолатлар ва имтиёзлар (касаллик таътиллари, туғруқ таътиллари, болани парвариш қилиш бўйича нафақа) бу корхона ходимларига татбиқ қилинмаслигини айтибди. Шу тўғрими?

Хорижий корхонада туғруққа таътил йўқми?

Ленара ҲИКМАТОВА, «Норма» эксперти, юрист:

— Йўқ, бу вазиятда директор ноҳақ. Меҳнат кодексининг 11-моддасига мувофиқ, агар Ўзбекистон Республикасининг қонунларида ёки халқаро шартномасида бошқача қоида назарда тутилмаган бўлса, мамлакатимиз ҳудудида меҳнат тўғрисидаги қонунчилик билан белгиланган қоидалар чет эл фуқаролари, фуқаролиги бўлмаган шахслар иштирокидаги, чет эл фуқаролари, фуқаролиги бўлмаган шахслар томонидан ташкил этилган ёки таъсис этилган ташкилотлар ёхуд ушбу фуқаролар, шахслар иштирокидаги, халқаро ташкилотлар ва чет эл юридик шахслари иштирокидаги меҳнатга оид муносабатларга нисбатан татбиқ этилади.

Ўзбекистон меҳнат қонунчилиги иш берувчи билан тузилган меҳнат шартномаси бўйича Ўзбекистонда ишлаётган чет эл фуқаролари ва фуқаролиги бўлмаган шахсларга нисбатан татбиқ қилинади. Шунинг учун хорижий корхона ходимларига Ўзбекистон меҳнат қонунчилигида назарда тутилган барча ҳуқуқлар, кафолатлар ва имтиёзлар тақдим қилиниши керак.

Агар ташкилотнинг ички ҳужжатлари ёки меҳнат шартномасига меҳнат қонунчилигига нисбатан ходимнинг ҳолатини ёмонлаштирадиган шартлар киритилган бўлса, улар ҳақиқий эмас, деб ҳисобланади. Ходимлар меҳнат ҳуқуқларини

ҳимоя қилиш учун меҳнат низоларини кўриб чиқувчи органлар ва меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларига риоя этилиши устидан давлат назорати ва текшируви органларига мурожаат қилишлари мумкин.

Меҳнат қонунчилиги талабларига риоя қилмаганлик учун Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 49-моддасига мувофиқ, иш берувчининг мансабдор шахсига БҲМнинг 5 бараваридан 10 бараваригача жарима, агар бир йил давомида маъмурий жазо қўлланилгандан кейин ҳам шу ҳолат такрорланса, БҲМнинг 10 бараваридан 15 бараваригача жаримага тортилади. Агар қонунбузилиш вояга етмаганга нисбатан содир этилган бўлса, биринчи жарима БҲМнинг 10 бараваридан 20 бараваригачани ташкил қилади.

Қасддан ноқонуний равишда ишдан бўшатиш Жиноят кодексининг 148-моддаси бўйича жазоланади. Яъни бунда мансабдор шахслар БҲМнинг 25 бараваригача миқдорда жарима ёки 3 йилгача муайян ҳуқуқдан маҳрум қилиш ёки 3 йилгача ахлоқ туза-тиш ишлари билан жазоланади. Юқоридаги жавобгарлик аёлни ҳомиладорлиги ёки шахсни ёш болани парвариш қилаётганини бида туриб, уни ишга олишдан бош тортиш ёки ишдан бўшатишда ҳам қўлланилади.

БИЛАСИЗМИ?

Кимларга даволаниш харажатлари қоплаб берилади?

Бемор ёшларга Ўзбекистонда ёки хорижий давлатларда даволаниш учун ёшлар етакчисининг ижобий тавсияси асосида БҲМнинг 50 бараваридан ошмаган миқдорда субсидия ажратилади.

Субсидия олиш учун ёшлар етакчиси ариза берилади ва ёшлар етакчиси бемор ёшларни 3 иш куниде ҳудудий тиббиёт муассасасидан шифокор жалб қилиб текширувдан ўтказди.

Текширув натижасида ариза берувчига тиббий ёрдам кўрсатиш зарурати аниқланганда, ариза берувчининг соғлиғи ҳолатига қараб белгиланган тартибда даволаш учун тегишли бирламчи, вилоят ёки

республика даражасидаги тиббиёт муассасасига йўналтирилади.

Ариза берувчи шифокор кўригидан ўтгандан сўнг маҳалладаги ёшлар етакчиси 3 иш куниде субсидия ажратиш ёки рад этиш ҳақидаги хабарномани ёшлар ишлари бўлимига юборади.

Ноғиронлик белгилари аниқ намоён бўлган ёшлар белгиланган тартибда кўриқдан ўтиш учун Тиббий-меҳнат эксперт комиссияларига

юборилади.

Давлат бюджети ҳисобидан тиббий ёрдам кўрсатиладиган имтиёзли тоифага кирадиган (ариза берувчининг ушбу тоифага кириши ёки кирмаслиги тиббиёт муассасаси ҳуло-сасига кўра аниқланади), вилоят ёки республика даражасида даволаниши лозим деб топилган «Ёшлар дафтари»га киритилган ёшлар даволаниш учун белгиланган тартибда электрон навбатга қўйилиши таъминланади.

Ушбу тоифага кирмайдиган, бирламчи тиббий-санитария муассасаси томонидан вилоят, республика даражасида ёки хорижий давлатда даволаниши лозим деб топилган «Ёшлар дафтари»га киритилган ёшларнинг даволаниши ёки жарроҳлик амалиётидан ўтиши билан боғлиқ харажатлар учун маҳалладаги ёшлар етакчисининг тавсиясига асосан «Ёшлар дафтари» жамғармаси маблағлари ҳисобидан субсидия ажратилади.

«Маҳаллани бирлаштирадиган танловлар керак...»

Бугунги ислохотлар, ўзгаришлар ҳеч бир маҳаллани четлаб ўтмаяпти. Аксинча ҳамма ишлар, саъй-ҳаракатлар айнан маҳаллада амалга ошириляпти. Агар маҳалла обод бўлса, оилалар тинч ва даромадли бўлса, ўқиш, изланиш, ривожланиш бўлади. Шу боис бу тизимга қўшимча ваколатлар берилляпти. Бугун маҳалла камбағалликни қисқартириш, хотин-қизлар муаммосини ҳал қилиш, ёшлар тарбиясида катта кучга айланмоқда.

Отақул МУҲАММАДИЕВ,
Чилонзор туманидаги «Кичик Хирмонтепа» маҳалласи раиси.

Айниқса, маҳаллаларда ўзига хос ноёб тузилма — «бешлик» фаолияти йўлга қўйилгани бугун ўз самарасини бермоқда. Маҳалла раиси, ҳоким ёрдамчиси, ёшлар етакчиси, хотин-қизлар фаоли ҳамда профилактика инспектори юрт тараққиёти ва халқимиз фаровонлиги йўлида сидқидилдан меҳнат қилиб, бугун том маънода ислохотлар «драйвери» бўлмоқда. Буни ўзимизнинг маҳалла мисолида айтиб ўтишим мумкин.

Ҳоким ёрдамчиси Шерзод Раҳимов билан маҳаллада ўтказилган хатловда 79 нафар ишсиз фуқаро аниқланганди. Утган муддат давомида уларга амалий кўмак берилиб, 65 нафари ишли бўлди, ўзини ўзи банд қилди ва тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйди. Ҳозирда ишсиз сифатида рўйхатда қолаётган 14 нафар фуқаронинг аксариятини бола тарбиясидаги аёллар, уй бекалари ва бошқалар ташкил этади. Ҳоким ёрдамчиси ташаббуси билан жорий йилда 8 нафар фуқарога кредит ажратилди, 6 нафарига субсидия олиб берилди. Бунда уларнинг айримлари ўз бизнесини йўлга қўйди, «Хунарманд» уюшмаси аъзоларининг бадал пули қоплаб берилди.

Хотин-қизлар фаоли Зулфия Аҳатова маҳалладаги аёлларимизнинг кўмакчиси, яқин сирдоши, маслаҳатгўйи десак, адашмаймиз. «Аёллар дафтари»га 302 нафар хотин-қиз киритилган бўлса, бугун уларнинг аксарияти моддий ёрдам олди, ишли бўлди, соғлигини тиклади. «Темир дафтар»га киритилган 32 та оиланинг барчаси дафтардан чиқарилди. Бунда белгиланган мезонлар асосида уларга кўмак кўрсатилди. Шу билан бирга, йиғиндаги эҳтиёжманд, ногирон-

лиги бор, боқувчисини йўқотган оилалар ҳам хотин-қизлар фаолининг эътиборидан четда эмас.

Ёшлар етакчиси Бекзод Норқобитов «Ёшларнинг бўш вақти — етакчининг иш вақти» шиори остида иш юритиб, бугун йиғиндаги ўғил-қизларимизнинг ҳақиқий маслаҳатгўйига айланган. Унинг бевосита ташаббуси билан 25 нафар ёшнинг контракт пуллари, ҳайдовчилик гувоҳномаси тўловининг бир қисми тўлаб берилди, моддий ёрдам кўрсатилди. Шу билан бирга, ёшлар етакчиси ҳаётда ўз ўрнини тополмаётган тенгдошларини «Ёшлар дафтари»га киритиб, уларга моддий ва маънавий ёрдам кўрсатилишида бош-қош бўлмоқда.

Профилактика инспектори, катта лейтенант Барлос Илешовнинг саъй-ҳаракатлари билан йиғинимизда «Хавфсиз маҳалла» тамойили тўла жорий этилган. Шаҳар шароитида маҳаллага ким кўчиб келяпти, ким кўчиб кетяпти, ким нима мақсадда юрибди, айрим ҳолларда билиш қийин саналади. Бироқ бу жиҳатлар профилактика инспекторининг эътиборидан четда қолмайди. Шунинг учун маҳалла-мизда хавфсиз муҳит яратилган.

Фақат бугина эмас. Маҳалла инфратузилмасини яхшилаш борасидаги ташаббусларимиз маҳалладошларимиз томонидан қизгин қўллаб-қувватланмоқда. Жумладан, жорий йилда йиғиндаги ички кўчаларнинг қарийб икки километри асфальт қилинди, 700 метрига бетон қопламаси ётқизилди. Деярли барча кўп қаватли уйларнинг олд қисми шундай қопламалар билан текисланди. Яқин вақт ичида қолган ички кўчаларга асфальт ётқизиш, маҳаллани тўлиқ видеокузатув камералари билан қамраб олиш, бошқарув компаниялари билан ҳамкорликда уйларнинг ички йўлакларини пардозлаш ишларини амалга оширишни мўлжаллаганмиз.

Маҳаллада жиноятчилик, ажраиш ҳолатлари кузатилмаган. Жорий йилда 5 та оила ўзаро келишмовчилик, кичик оилавий низо, учинчи шахс аралашуви каби сабаблар билан ажраиш учун тегишли органга мурожаат қилган экан. ФХДЁ органи билан фаол ҳамкорлик туфайли улар бу ҳақда тезда хабар қилишди. Маҳалладаги «бешлик» аъзолари қисқа фурсатда имом-хатиб, отинойи, психолог ва йиғиндаги фаол нурунийларни жалб қилган ҳолда, оилалардаги вазият билан танишдик. Ҳар бири билан инди-

видуал суҳбатлар олиб бордик, ажралишнинг оқибатларини тушунтирдик. Натижада уларнинг барчаси аризасини қайтариб олди ва ярашишди.

Таклифлар масаласига келсак, биринчи таклифим шундан иборатки, аввалроқ битта хусусий ахборот порталида «Энг яхши маҳалла», «Энг яхши маҳалла раиси», «Энг яхши ҳоким ёрдамчиси» каби онлайн ижтимоий сўровномалар ташкил этилди. Бунда маҳалла аҳли бизга ишонч билдириб, овоз берди. Ҳатто Тошкент шаҳрида овозлар сони бўйича биринчи бўлдик. Бироқ сўровнома якунлангач, на бу ҳақда маълумот берилди, на табрик бўлди, на рағбатлантириш ва на қандайдир муносабат билдирилди. Демак, вазирлик тизимида ана шундай алоҳида танловларни расмий равишда ўтказишга эҳтиёж бор. Бу маҳаллаларни бирлаштирибгина қолмай, кимнинг қандай ишлаётганига баҳо берарди.

Иккинчи таклифим: бугун аҳоли ҳаётини яхшилашда маҳалла оддий иштирокчи ёки ижрочи эмас, балки у қарор қабул қиладиган марказга айланишига урғу қаратилляпти. Шундай экан, келинг, унда айрим ижтимоий объектларни, дейлик, қаерга боғча, мактаб ёки поликлиника қурилишини қайсидир вазирлик ёки ҳокимлик эмас, балки айнан маҳалланинг ўзи ҳал қиладиган тизим яратайлик. Зеро, айрим маҳаллаларда бу каби объектлар етарли бўлса-да, яна қурилаётгани ва аксинча бунга эҳтиёжи бор маҳаллалар эътибордан четда қолаётгани кузатилмоқда.

Учинчи таклифим: маҳалла раиси ҳудудда яшайдиган ишсизларни жамоат ишларига жалб қилиш учун улар билан меҳнат шартномалари тузиш ҳуқуқида эга. Бунда меҳнатга ҳақ Жамоат ишлари жамғармаси маблағлари ҳисобидан тўланади. Унинг миқдори меҳнатга ҳақ тўлашнинг энг кам миқдоридан (980 000 сўм) кам бўлиши ва икки бараваридан (1 960 000 сўм) кўп бўлиши мумкин эмас. Бу жараён Аҳоли бандлигига кўмаклашиш маркази орқали амалга оширилади. Таклифим шуки, жамғарма маблағлари ҳисобидан ишсиз аҳолини ободонлаштириш ва мавсумий ишларга жалб қилиш, уларга ҳақ тўлаш ваколати маҳалла раисига берилиши керак. Шунда ортиқча оворагарчиликларнинг олди олинарди.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Ўқиш ва меҳнат таътилини алмаштириш мумкинми?

Нурсулв САБИКОВА,
Миробод туманидаги «Иноқобод» маҳалласи раиси:

— Маҳалладошимиз сиртқи таълимда ўқийди. Иш жойидан ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда 30 кунлик ўқиш таътили беришни сўрамоқда. Боиси у жорий йилда ўзига ажратилган 30 кундан фойдаланиб бўлган. Ушбу мақсад учун унга йиллик меҳнат таътилидан фойдаланишни таклиф қилиш мумкинми?

Жамшид ЧОРИЕВ,
Адлия вазирлиги масъул ходими:

— Иш берувчи ходимнинг ўқиши учун ҳақ тўланадиган таътилини меҳнат таътили билан бир томонлама алмаштиришга ҳақли эмас. Ходимлар меҳнат таътилларида дам олиш ва иш қобилиятини тиклаш учун фойдаланади. Аммо ходимнинг ўз хошига кўра, меҳнат таътили давлат аттестацияси вақтига ва битирув

малакавий ишлар ҳимоясига (бакалаврлар учун), магистрлик диссертацияси ҳимоясига (магистрлар учун) ёхуд имтиҳонлар ва лаборатория-имтиҳон сессиялари вақтига тўғрилаб берилиши мумкин.

ОТМларда таълим олаётган ходимларга ўқиш йили ва шаклига қараб турли давомийликдаги ўртача ойлик иш ҳақи сақланган ҳолда қўшимча таътиллари берилади. Жумладан, сиртқи таълим шаклида биринчи ва иккинчи курсда ўқиётганларга ҳар йили

камида ўттиз календарь кун, учинчи ва ундан юқори курсларда ўқиётганларга камида қирқ календарь кун муддатга ўртача иш ҳақи сақланган ҳолда ҳар йили берилади.

Агар йиллик меҳнат таътиллари, одатда, таътиллари жадвалига мувофиқ тақдим этилса, ўқиш ва ижодий таътиллари — уларга эҳтиёж пайдо бўлганда берилади. Агар йиллик таътил ўқиш таътилига тўғри келса, ходим уни бошқа муддатга кўчириш ёки узайтиришга ҳақли.

Юқоридаги вазиятда ўқув юртидан келган қақирув-маълумотномани диққат билан ўрганиб чиқиш лозим — унда ўқиш курси, таътилниги тури ва давомийлиги кўрсатилган бўлиши керак. Эҳтимол, жорий йилда талаба биринчи таътилни таълимнинг бир курси учун олган бўлиб, энди бошқаси учун сўраётган бўлиши мумкин. Қолаверса, тегишлича расмийлаштирилган ОТМ қақирув маълумотномасисиз ходим ўқиш таътили олишга ҳақли эмас.

«Гўлба» ёшлари учун кутубхона ва майдон керак»

Маҳалламиз 2022 йили «Обод қишлоқ» дастури асосида янги қиёфага кирди. Тупроқ йўлларнинг 7 км. қисми шағаланди, 3,5 км. шағал йўлларга эса асфальт ётқизилди, 1,5 км. йўллар бетонланди. 60 ўринли мактабгача таълим муассасаси қурилди. 60 та симёғоч устунлар бетонсига алмаштирилиб, кабеллари янгиланди, трансформатор ўрнатилди.

Моҳигул ДАВРОНОВА,
Тойлоқ туманидаги
«Гўлба» маҳалласи раиси.

Эски қишлоқ фуқаролар йиғини биноси таъмирланиб, маҳалла учун фойдаланишга топширилди. 7 йилдан бери шу маҳалла раиси сифатида фаолият кўрсатиб келяпман. Илгари қишлоқ врачлик пунктининг биносиди, бир хонада ишлардик.

Ўтган йили хотин-қизлар фаоли Шахноза Расулованинг кўмағида 157 нафар хотин-қиз «Аёллар дафтари»га киритилиб, моддий ва маънавий ёрдамлар кўрсатилди. Улар ўзларига топширилган тикув машиналари, пиширик печлари ва бошқа ускуналардан унумли фойдаланиб, ўзини ўзи банд қилди. Барчаси «дафтар»дан чиқарилган бўлса-да, эътибордан четда эмас.

Асосий «драйвер»имиз — иссиқхона ва уруғчилик. Маҳалла аҳолиси, асосан, картошка ва пиёз уруғлари етиштиради. Кейинги пайтларда улар орасида тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланувчилар сони ортиб борапти. Ўтган йил

бошида маҳаллада бор-йўғи 8 киши тадбиркорлик билан шуғулланар эди. Ҳоким ёрдамчиси Ғайрат Ҳожиқулов билан ҳамкорликда бир йил давомида 50 нафар фуқаро тадбиркорлик рўйхатидан ўтиб, ўз ишини бошлади. 34 кишига уруғчиликни ривожлантириш учун имтиёзли кредитлар ажратилди. 60 кишига «Е-аукцион» дастури орқали 20 сотихдан ер берилди. Натижада 200 нафардан зиёд ишсиз фуқаронинг бандлиги таъминланди.

Худудда ёшларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш мақсадида зарур чоралар кўриляпти. 80 нафар ёшлар хорижда. Уларнинг 6 нафари ўқиш учун, қолганлари ишлаш учун кетган. Ноқонуний йўл билан четга чиққан ёшларимиз йўқ. Уларнинг ҳар бири билан ижтимоий тармоқлар орқали боғланиб тураман. Бу ердаги ёшлар учун яратилаётган имкониятлар ҳақида хабар топган ёшларимиз қайтиш истагини билдириб турибди. Масалан, ажратилган 20 сотих ердан икки марта ҳосил олиб, 50 миллион сўмгача даромад қилаётган ёшларимиз ўз натижалари ҳақида

телеграмдаги «Гўлба ёшлари» гуруҳида хабар қолдирганди. Буни кўрган хориждаги бир тенгдоши четда юриб, йилига 50-60 миллион сўм атрофида пул юбораётганини маълум қилиб, оиласи бағрига қайтишини айтди.

Яна бир эътиборли жиҳат, ҳозирги кунга келиб «Ташаббусли бюджет», «Фуқаролар учун бюджет» тушунчалари аҳолининг кўпчилик вакилларига маълум бўлган тизимга айланиб бормоқда. Президентнинг 2021 йил 13 апрелдаги «Бюджет жараёнида фуқароларнинг фаол иштирокини таъминлаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори асосида ташкил қилинган мазкур тизим бюджет маблағларини фуқаролар ташаббуси асосида тасарруф этилишини таъминламоқда. Бу жараёнда маҳалламиз аҳли фаол қатнашмоқда. Жорий йилги танловга 1,5 км. йўлни асфальтлаш таклифини киритдик.

Шу билан бирга, яқин келажакда 2 км. йўлни асфальтлаш режамизда бор. 2 та кўчага трансформатор ва 100 донга бетон устун ўрнатиш лозим. Шунингдек, кутубхона ва мини-стадион қуриلسа, ёшлар бўш вақтини мазмунли ўтказиши мумкин. Туман ҳокимлигига юқоридаги масалалар бўйича таклиф киритганмиз.

ТАКЛИФ

«Тиббий хизмат учун узоқларга боряпмиз...»

«Сариканда» маҳалла фуқаролар йиғини аҳли учун, барча туман маҳаллаларида бўлган каби Президент ва давлат эътиборини ҳис қилиб яшаш, кўмак ва рағбатдан миннатдорлик нечоғли муҳим эканини ҳар бир оила, ҳар бир инсон мисолида кузатиш мумкин.

Баҳодир САҒОЕВ,
Сўх туманидаги «Сариканда»
маҳалласи раиси.

Айни пайтда маҳалламиздаги 1 006 та оилада 3 668 нафар аҳоли истиқомат қилади. Ўзаро аҳил-иноклик туфайли 2022 йили катта марраларни забт этдик. Жиноятчилик ва оилавий ажралишлар сони қисқаришига эришдик. Барча хонадонлар тоза ичимлик сув билан таъминланди. Бунинг учун 20 км. ичимлик сув тармоғи тортилди. 8 км. ички кўчалар асфальтланди. 2 та янги трансформатор ҳамда 118 та бетон таянч устунлар ўрнатилди. Шунга мос тарзда 4,2 км. кабель тортилди. Икки нафар кам таъминланган фуқаро хонадони ҳомийлик асосида таъмирлаб берилди.

«Темир дафтар»да рўйхатда турадиган Кенжабой Исоевга Хиндистонда даволашиш учун пул маблағи йиғиб берилди. 172 миллион сўм эвазига қишлоқ қабристонига янги даровоза ўрнатилиб, атрофи деворланди. Камбағалликни қисқартириш мақсадида жорий йилнинг ўзида 50 та янги тадбиркорлик субъектлари иш бошлади. Бу билан уларнинг сони 118 тага етди. Ўз навбатида 240 та янги иш ўрни

яратилди. Йил бошида рўйхатда 113 та ишсиз бор эди. Ҳозир 18 та қолди. Уларнинг 82 нафари 15 сотихдан ер ажратиб берилиши натижасида барчаси ўзини ўзи банд қилди.

Қолаверса, ёш авлодни сифатли таълим-тарбия олиши учун 4-ўрта таълим мактабига қўшимча янги бино қурилиши ниҳоясига етказилди. 5 та уй боғча иш бошлади.

Қувонарлиси, бу борада эзгу ташаббуслар маҳалладошларнинг ўзидан чиқяпти. Каттаю кичик ғайрат кўрсатиб, «Сариканда» Сўхнинг энг файзли ва обод маҳаллаларидан бирига айланиши учун сидқидилдан меҳнат қилмоқда.

Ўрни келганда таъкидлаш керакки, ҳудудимизда бирор-та дорихона йўқ. Қолаверса, тиббий хизмат кўсатиш учун қишлоқ врачлик пунктига ҳам эҳтиёжimiz бор. Саломатлигида бирор муаммо кузатилса, маҳалладошларимиз тиббий хизмат олиш учун тахминан 3 км. узоқликка боришига тўғри келади. Бу масалада туман ҳокими, сектор раҳбарига таклиф берилган. Насиб қилса, жорий йил охирига қишлоқ врачлик пункти учун контейнер ўрнатишга ваъда беришган.

БИЛАСИЗМИ?

Ёшларга тил ўрганиш харажатлари қоплаб берилади

Замонавий касбларни эгаллаш, АКТ ва хорижий тилларни ўрганишга 6 ойгача ўқув курслари учун ёшларга ҳар ойда БХМнинг 4 бараваригача ёшлар етакчисининг ижобий тавсияси асосида субсидия ажратилади. Худди шунингдек, иқтидорли ёшларнинг илм-фан, спорт, санъат ва маданият йўналишларидаги ўқув курслари учун БХМнинг 1 баравари миқдориди субсидия ажратилади.

Субсидия олиш учун ёшлар ариза ва ўқиш шартномаси нусхасини Ёшлар ишлари бўлимига беради. Шартномада таълим ташкилотининг номи, СТИР, ўқитиладиган замонавий касб, хорижий тил тури ёки ахборот технологиялар йўналиши, ўқув курсининг бир ойлик тўлови миқдори ва умумий муддати кўрсатилган бўлиши лозим.

Ариза 3 иш куниди ёшлар етакчисига юборилади ва ёшлар етакчиси 5 иш куниди кўриб чиқиб ҳулоса беради. Субсидия ажратиш маъқулланса, курс харажатлари

таълим ташкилоти ҳисоб рақамига ўтказиб берилади. Субсидия ёшларга нақд пул кўринишида ёки пластик орқали берилмайди.

Ёшлар етакчиси ариза берувчи ҳақиқатда ўқув курсида ўқиётганлигини ҳар ойда камида бир марта мониторинг асосида ўрганади. Мониторинг жараёнида ёшлар ўқишга бормайётгани аниқланса, субсидия ажратиш тўхтатилади.

Қолаверса, ёшларнинг илм-фан, спорт, санъат ва маданият йўналишларидаги олимпиада, танлов ва мусобақаларнинг маҳаллий босқичларида қатнашиш

учун иштирокчиларнинг яшаш ва транспорт харажатларини қоплаш учун БХМнинг 4 бараваригача ҳамда ушбу олимпиада, танлов ва мусобақаларнинг халқаро босқичларида қатнашиш харажатлари учун БХМнинг 40 бараваригача миқдорда субсидия ажратилади.

Бунинг учун ариза ёшлар бўлимига мусобақада қатнашиш ҳуқуқини берувчи хат (спорт бўлими, мактаб ёки бошқа идора томонидан берилган хат) билан бирга берилади. Ушбу субсидияни олиш учун маҳалладаги ёшлар

етакчисининг тавсияси талаб этилмайди.

Ёшлар ишлари бўлими 3 иш куниди субсидия ажратиш масаласини ҳал қилади. Бунда субсидия ҳаво транспортида – иқтисодий (эконом) класс бўйича, поездда эса – 2-класс бўйича ажратилади. Субсидия ёшларнинг қўлига берилмайди, пуллар чипта олинандиган ташкилотга ўтказиб берилади.

Қўнлик харажатлар учун эса давлат ташкилотлари ходимлари хизмат сафарига юборилганда бериладиган миқдорда субсидия берилади.

«Кўчабоши, уйбошига тизимли рағбат зарур...»

Ўтган йили Қорақалпоғистон маҳаллаларини обод масканга айлантиришга жиддий эътибор қаратилди. Бунинг учун барча давлат идоралари ва ташкилотлари бир ёқадан бош чиқарди. Аҳолининг яшаш шароитини яхшилаш, маҳалла инфратузилмасини такомиллаштириш, манзилларни обод этиш бўйича ҳамжиҳатликда ишланди. Бу эзгу ташаббус биргина Нукус шахрининг барча маҳаллалари бўйлаб кенг қулоч ёйди.

Амир АЙТМУРАТОВ,
Нукус шаҳридаги «Жанабазар»
маҳалласи раиси.

«Жанабазар» — Нукус шахрининг чекка қисмида, сахро қумлари ўртасида жойлашган маҳалла. Йиғинимизнинг ўзига яраша муаммо ва қийинчиликлари кўп эди. Худуд оғир шароитдаги маҳаллалар тоифасида турарди. Йўллар таъмирталаб, аҳоли уйлари хароб аҳволга келиб қолганди. Электр, газ ва ичимлик сув таъминотида қатор масалалар йиғилиб қолганди. Президент ташаббуси билан эътибордан четда қолиб келадиган маҳалла санокли кунларда обод масканга айланди.

Бу жараёнда қумли, баланд-паст кўчалар равон йўлга айлантирилди, пиёдалар йўлаклар, замонавий инфратузилмага эга стадион ва болалар майдончалари, бир қатор ижтимоий объектлар қурилди. Худуд аҳолиси ичимлик сув, табиий газ ва электр энергияси билан таъминланди. Уйларнинг фасад қисмини оқлаш, кўчаларни тартибга келтириш, ободонлаштириш, ижтимоий ёрдамга муҳтож хонадонларни таъмирлаш ва том қисмларини ёпиш ишлари олиб борилди.

Биргина мисол: узунлиги 850

метрлик Темир жол жағаси кўчаси бўйида 36 та хонадон жойлашган. Бу хонадонларнинг томорқа ерлари тартибга келтирилди. Йигирмадан ортиқ уй таъмирланди, баъзиларининг томи шиферланди. Кўча бўйи махсус техникалар ёрдамида текисланди. Пиёда ва автотранспортда ҳаракатланиш учун қулайлик яратилди. Маҳаллада бундай катта-кичик кўчалар сони 40 та. Ҳар бир кўчада мана шундай ўзгаришлар бўлди. Бу орқали бутун маҳаллада қандай янгилиниш бўлганини тасаввур қилиш қийин эмас.

Замонавий объектлар қурилиши билан бирга, ҳудудни кўкаламзорлаштириш ишларига алоҳида эътибор қаратилди. Маҳаллада янгидан бунёд этилган боғ ҳудудида ёмғирлатиб суғориш технологияси ўрнатилиб, ишга туширилди. Бандликни таъминлашда маҳаллада ташкил этилган пластик эшик ва дераза ромлари корхонасининг аҳамияти катта бўлмоқда. Бу лойиҳа учун йиғинимиз ҳудудидан 4 гектар ер ажратилиб, 2 миллион долларлик қурилиш ишлари амалга оширилди. Корхона жами 270 минг квадрат метр эшик ва дераза

ромлари тайёрлаш қувватига эга. Бу ерда 200 нафардан ортиқ киши иш билан таъминланган, уларнинг кўпчилиги ёшлар, маҳалладошларимиздир.

Шу ишлар қатори аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш, ижтимоий дафтардагиларга моддий ва маънавий кўмак бериш ишлари бир лахза бўлсин, сусайгани йўқ. Имтиёзли кредитлар, субсидия эвазига тадбиркорликни йўлга қўйган, ўзини ўзи банд қилганлар талайгина. Айрим фуқароларга меҳнат қуроллари, керакли асбоб-ускуналар тақдим этилмоқда.

Тақлифлар масаласига келсак, йиғинда хат-ҳужжат ишларини олиб бориш, «бешлик» аъзолари мурожаатлар билан аҳоли хонадонларига кетишганда идорада мурожаатларни қабул қилиш учун битта штатга эҳтиёж туғилипти. Очиги, бу ҳақда кўп гапиряпмиз, тақлифлар билдирыяпмиз, демек, вазият шуни тақозо этмоқда. Шу билан бирга, кўчабоши ва уйбошиларни рағбатлантириш тизимини тартибли йўлга қўйиш керак. Зеро, иш фаолиятимизда уларнинг ўрни катта. Қайси хонадонда қандай вазият, ким ёрдамга муҳтож, тўй-томоша ва маъракаларда кимга кўмак зарурлигини айнан улар орқали билиб боряпмиз.

ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ

Чет элда ишлаганларга пенсия қандай тайинланади?

Ортиқали ИБРОҲИМОВ,
Олтинкўл туманидаги «Бўстон» маҳалласи раиси:

— Маҳалламизда давлат томонидан чет элга ишга юборилган фуқаролар бор. Уларнинг аксарияти пенсия ёшига етгач, уйга қайтишни мўлжаллаб турибди. Биламизки, пенсияни ҳисоблашда охириги 10 йилликнинг исталган 5 йили танлаб олинади. Айни вазиятда пенсия ёшига етгунга қадар охириги 7-8 йилни чет элда ўтказганларга пенсия қандай ҳисобланади?

Фаррух ПАРДАЕВ, Бюджетдан ташқари Пенсия жамғармаси бўлим бошлиғи:

— Пенсия жамғармасига ижтимоий солиқ тўлаш чет элда ёлланган ишлаган Ўзбекистон фуқаролари учун пенсияларни ҳисоблашда иш стажини ҳисобга олиш кафолати саналади. Чет элда ишлаган даврлар қуйидаги шартларга кўра фуқароларнинг меҳнат стажига қўшилади:

- 2019 йил 1 январга қадар бўлган давр учун – суғурта бадаллари тўланган тақдирда;
- 2019 йил 1 январдан 2019 йил 31 декабрга қадар бўлган давр учун – ягона ижтимоий тўлов тўланган тақдирда;
- 2020 йил 1 январдан — ижтимоий солиқ тўланган тақдирда.

Ушбу даврлар учун тўланган суммалардан даромад ҳисоблаб чиқарилади.

Чет элда ёлланган ишлаш (шартнома) далили ваколатли органлар томонидан меҳнат дафтарчаларига киритилган ёзувларга мувофиқ белгиланади. Буларга Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлиги ҳузуридаги Ташқи меҳнат миграцияси агентлиги қиради. Агентлик ўзбекистонлик фуқароларни танлаш, тайёрлаш, мослаштириш тадбирларини ўтказиш ва хорижда ишга жойлаштириш жараёнларини самарали бошқариш ҳамда назорат қилиш орқали уларга хорижда

меҳнат фаолиятини олиб боришга кўмаклашади.

«Давлат пенсияларини тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида»ги Низомга кўра, иш даврлари меҳнат дафтарчасидаги ёзувлар, Камбағалликни қисқартириш ва бандлик вазирлигининг «Labor-migration» дастурий мажмуасидаги маълумотлар, чегарани кесиб ўтгани тўғрисидаги паспортдаги ёзувлар (муҳрлар, штамплар ёки белгилар), Ўзбекистон Республикасининг дипломатик ваколатхоналари ва консуллик муассасаларининг бошқа давлат бўлган вақти ва консуллик ҳисобига қўйилганлиги маълумоти кўрсатилган тегишли ҳужжатлар билан тасдиқланади.

Чет элда ишлаш даврида ижтимоий солиқни қачон ва қанча миқдорда тўлаш мумкин? Чет элда меҳнат шартномаси асосида ишлайдиган фуқаролар ижтимоий солиқни ўз имкониятларидан келиб чиқиб, ихтиёрий тарзда йилига камида БҲМнинг бир баравари (ҳозирда 330 000 сўм) миқдорида тўлашлари мумкин. Бунда сумманинг 1/12 қисмини ҳар ойда ёки 1/4 қисмини ҳар чоракда, шу билан бирга, Ўзбекистонга келган кунидан бошлаб уч йил мобайнида бутун суммани бир йўла тўлаш мумкин.

Ижтимоий солиқни қайси валютада тўлаш керак? Миллий валютадаги ижтимоий солиқ меҳнат шартномаси асосида чет элда ишлайётган Ўзбекистон Республикаси фуқаролари доимий яшаш жойи бўйича Пенсия жамғармасининг Молия вазирлигининг Ягона ғазна ҳисобварағида очилган шахсий ғазна ҳисобварағига тўланади. Фуқаро солиқни мустақил равишда тўлаши ёки бу ишни оила аъзоларига ёхуд ишончли вакилга топшириши мумкин.

БИЛИБ ҚЎЙИНГ!

Тўйларда рухсатсиз қўшиқ айтиш қонунбузарликми?

Қундалик туриш-турмушимизда интеллектуал мулк ҳуқуқи билан боғлиқ кўплаб қонунбузарликларга дуч келамиз, эҳтимол, хабарсизлик орқасидан ёки эътиборсизлик билан ўзимиз ҳам бузамиз ва бундай ҳуқуқбузарликларнинг аксарияти «одатий ва табиий» ҳолатга айланиб улгурган.

Аввало, шуни таъкидлаш керакки, муаллифлик ҳуқуқи асар (қўшиқ, кино, китоб, умуман, исталган ижодий фаолият маҳсули) яратилган пайтдан бошлаб пайдо бўлади ва бунинг учун ҳеч қандай расмий тасдиқ шарт эмас. Бу ҳуқуқ муаллифнинг бутун ҳаёти давомида ва унинг вафотидан кейин етмиш йил давомида амал қилади.

Мисол учун, ҳеч қайси байрам тадбири, шу жумладан, тўй, туғилган кун, юбилей ёки бошқа байрамлар куй ва қўшиқсиз ўтмайди. Ушбу тадбирларда маҳаллий хонадалар озгидан миллий санъаткорлар қўшиқларидан тортиб, хорижнинг мусиқа дурдоналаригача эшитиш мумкин.

Аммо аксарият ҳолатда қуйланаётган (юридик тилда – барчанинг эътиборига етказилаётган) қўшиқлар учун розилик олинмайди. Қонун бўйича, ижрочи (қўшиқ муаллифи бўлган санъаткор) ижродан ҳар қандай шаклда фойдаланиш учун мутлақ ҳуқуқлар, шу жумладан, ижродан фойдаланишнинг ҳар бир тури учун ҳақ олиши мумкин.

Масаланинг яна бир нозик томони шуки, ижродан ташқари қўшиқ матни учун ҳам розилик талаб қилиниши мумкин. Шеърнинг ўзи унинг ижросисиз ҳам мустақил муаллифлик ҳуқуқи объекти, ундан ҳар қандай фойдаланиш учун рухсат олиш шарт. Ушбу ҳодалар барча турдаги «cover» ижролар учун ҳам тааллуқли. Қўшиқларни қуйлаш учун ижрочи ва шеър муаллифидан розилик олинмаслиги аксарият ҳолатда турли низоларни келтириб чиқармоқда.

Масалан, хонанда Санжар Жавбердиев (Санжай) «Карвон», «Гулбадан» каби қўшиқларнинг cover-версиясини айтиши ортидан қўшиқлар ижросига нисбатан Шерали Жўраев, шеърлар матнига нисбатан Ўзбекистон халқ шоири Усмон Азимовнинг муаллифлик ҳуқуқларига нисбатан масала кўтарилди. Асар (қўшиқ)ни омма олдида ижро этиш ёки ундан бошқача тарзда фойдаланишда асарнинг ўзига, номига ва муаллифнинг исми-шарифи кўрсатилишига бирон-бир ўзгартиш киритишга фақат муаллифнинг розилиги билан йўл қўйилади. Иш якунида Санжар Жавбердиев Усмон Азимга тегишли бўлган «Карвон» шеърдан ноқонуний фойдаланганлиги Усмон Азим фойдасига 90 миллион сўмдан ортиқ товон пули ундирилиши ҳақида суд қарори чиқарилди.

Ғаллаорол туманидаги «Қипчоқсув» маҳалла фуқаролар йиғини туман марказидан 46 км. олисдаги энг чекка ҳудудлардан бири. Худудимизда 6 900 нафар аҳоли яшайди. 2022 йил маҳалламиз «Обод маҳалла» дастури асосида янги қиёфага кирди.

Фарход ТОШБОЕВ,
Ғаллаорол туманидаги
«Қипчоқсув» маҳалласи раиси.

«Бизда барча даромадли иш билан банд»

180 ўринли 3-сонли мактаб-гача таълим ташкилоти таъмирлаб берилди. 2 артезиан қудуқ қавланди, 540 та хонадонга ичимлик сув кириб борди, 2,8 км. ички йўллар асфальтланди, 1 км. бетон йўл қилинди.

Маҳалламиз таркибидagi Хитой, Толлисой, Ширинбулоқ, Ки-

чиксой, Солин, Каттасой каби 6 та қишлоқда 14 та ички йўллар мавжуд. 2023 йилда «Ташаббусли бюджет» лойиҳасига 2,5 км. ички кўчаларни асфальтлаш таклифимиз ёлиб, деб топилди. Натижада шу пайтга қадар тупроқли бўлган йўлларнинг асосий қисми шағал ва асфальтланди. Масалан, ўтган даврда

Хитой, Солин қишлоқларида ички йўллар қум-шағал аралашмалари қаттиқ қопламага ўтказилди. Солин ва Толлисой қишлоқларини боғловчи йўлларнинг 1 километр қисми бетонлаштирилиб, 1,2 километрга асфальт ётқизилди.

Ичимлик сув масаласи оғиқли муаммолардан бири эди. «Обод

қишлоқ» дастури доирасида маҳалладаги Солин, Каттасой қишлоқларининг ҳар бирида биттадан артезиан қудуғи қазилиб, Солин қишлоғида 12 км., Каттасой қишлоғида 1,5 км. ичимлик сув тармоғи тортилди. Ширинбулоқ қишлоғида эскирган 80 та симёғоч ва трансформатор янгиланиб, ярим асрлик тармоқлар ўрнига 2 км.дан зиёд ҳимояланган кабель тортилди. Солин қишлоғидаги трансформатор янгиланди.

Маҳаллаларнинг йўл-транспорт инфратузилмаси, муҳандислик-коммуникация тармоқлари билан бирга, ижтимоий соҳа объектлари ҳам қайта юз очмоқда. Жумладан, фуқаролар йиғини учун янги бино қуриб битказилди. Авваллари ижара асосида бинома-бино кўчиб ишлаган бўлсак, бугун барча шароитларга эга иш жойимиз бор. Бундан ташқари, абгор ҳолга келиб қолган 3 694 нафар аҳолига хизмат кўрсатадиган тиббий маскан дастур асосида таъмирланди. Шунингдек, қишлоқда янги деҳқон бозори қурилди. Энг олис Солин қишлоғидаги ўтган асрнинг 70-йилларида қурилган, нураб бораётган 39-мактабни таъмирлаш таклифимиз «Ташаббусли бюджет» лойиҳасида ёлиб чиқиб, замонавий қиёфага кирмоқда. 22 км. йўл бетонлаш лойиҳага киритилган.

Бу билан ишларимиз якунига етган, дея олмаймиз. Айни кунларда туман ҳокимлигига ёшларга мини-стадион, болалар ўйингоҳи, кутубхона қуриш бўйича таклифларимизни киритганмиз. Насиб қилса, йил якунигача бу ишлар бажарилади.

Яна бир қувонарли жиҳат — маҳалламизда деярли ишсиз одамни топа олмайсиз. Барча даромадли иш билан банд. 8 нафар тадбиркоримиз бор.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Уйини сотса, солиқ тўлайдими?

Лола ШОНАЗАРОВА,
Янгийўл туманидаги «Қирайқ» маҳалласи раиси:

— Яқинда маҳалламизда бир можароли ҳолат кузатилди. Яъни Тошкент «прописки» ёпиқ пайти бир фуқаро таниши номига уй олганди. Шу уйда ижара шартномаси билан яшарди. Кейинроқ «прописка» тизими эркинлашгач, уйни ўз номига расмийлаштириб олди. Аммо яқинда ўша таниши ундан пул талаб қилиб келди. Айтишча, номидаги уйни сотгани учун унга катта суммада солиқ чиқибди. Шундай бўлиши мумкинми?

Жамила МАЛИКОВА, Тошкент вилояти давлат солиқ бошқармаси жамоатчилик билан алоқалар шўъбаси бошлиғи:

— Ҳақиқатдан ҳам, бу каби муаммага жуда кўп фуқаролар дуч келмоқда. Қонунчиликда шундай тартиб белгиланган. Яъни бир йил давомида бир фуқаро икки ва ундан ортиқ уй олди-сотдисини амалга оширса, қўшимча солиқ ҳисобланади.

Тасаввур қилинг, уйингиз бор. Сиз уни бир пайтлар 200 миллион сўмга сотиб олгансиз. Уйнинг кадастр ҳужжатидаги қиймати эса 30 миллион сўмни ташкил этади. Нимадир сабаб бўлди-ю, сиз уйингизни 300 миллион сўмга сотдингиз. Назарий ва қонун доирасида ушбу уйнинг сотиб олинган нархи

ва сотилган нархи ўртасидаги фарқ, яъни 100 миллион сўм (300 миллион – 200 миллион = 100 миллион) уйни сотишдан олинган даромад ҳисобланади.

Бироқ фуқаронинг ўз эгалигидаги уйини сотиши натижасида юзага келадиган даромад ҳар доим ҳам солиққа тортилавермайди. Яъни бу даромад фақат айрим ҳоллардагина солиққа тортилади. Шунинг учун одамларимиз бундай даромад айнан қайси ҳолатда солиққа тортилиши ҳақида тушунчага эга бўлишлари керак.

Амалдаги, яъни 2020 йил 1 январдан кучга кирган Солиқ

кодексининг 375-моддасида белгиланган умумий қоидага кўра, фуқаронинг ўз мулкидаги уйни сотишдан олган даромади унинг мулкӣ даромади ҳисобланса-да, қонуннинг 378-моддасига кўра, ушбу даромад солиқдан озод этилган. Аммо солиқ қонунидаги бу умумий қоидага бир нечта истиснолар мавжуд.

Жумладан, агар фуқаро тасаруфидagi кўчмас мулк нотурар жой бўлса, даромад солиғига тортилади. Бундан ташқари, фуқаро ўз уйини сотилишидан аввал унга 36 ойдан (3 йилдан) кам муддат эгалик қилган бўлса, бундай уйни сотиш натижасида олинган даромад ҳам солиққа тортилади.

Юқоридагилардан хулоса қиладиган бўлсак, фуқаро ўз уйини сотиши натижасида олган даромади солиқдан озод бўлишининг асосий шартлари қуйидагилардир:

- бу уйнинг хусусий мулк экани;
- тураржой экани;
- фуқаро уйни сотишдан аввал унга 36 ой эгалик қилгани.

Акс ҳолда, фуқаро уйни сотишдан тушган даромади қанчалиги аниқланади ва у 12 фоиз ставкада солиқ тўлайди.

Юқоридагидан хулоса қилиш мумкинки, фуқаро таниши номига сотиб олиб ўтказиб берган уй даври ва ушбу уйни ўз номига ўтказиб олиш даври ўртасида 36 ой (3 йил)дан кам муддат бўлса, бундай уйни сотиш натижасида олинган даромад ҳам солиққа тортилади. Агар бу муддат узокроқ бўлса, ҳеч қандай даромад солиқлари ёки жарималар қўлланилмайди.

БИЛАСИЗМИ?

«Менинг ҳудудим» электрон платформаси ишга тушади

«Шаҳарсозлик фаолияти соҳасида давлат бошқаруви тизимини янада такомиллаштириш ҳамда 2023–2027 йилларда аҳоли пунктларининг шаҳарсозлик ҳужжатларини ишлаб чиқиш дастурларини тасдиқлаш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент қарори (ПҚ–299-сон, 11.09.2023 й.) қабул қилинди.

Ҳудудларни шаҳарсозлик жиҳатидан режалаштиришга доир ишлаб чиқиладиган ҳужжатларнинг қуйидаги даражалари белгиланди:

• биринчи даражада – ҳудудларнинг рақобат устунликлари ва барқарор ривожланиш драйверларини аниқлаб берувчи Ўзбекистон ҳудудини ривожлантиришни режалаштириш бош схемаси ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар ҳудудларини ривожлантиришни режалаштириш схемалари, Агломерацияларни ривожлантириш стратегияси ишлаб чиқилади;

• иккинчи даражада – шаҳарлар (шаҳарчалар) ва шаҳар атрофи зоналари интеграцияси асосида шаҳарларнинг (шаҳарчаларнинг) бош режалари, шунингдек, қишлоқ аҳоли пунктларининг ҳудудларини шаҳарсозлик жиҳатидан ривожлантириш схемалари ишлаб чиқилади;

• учинчи даражада – ҳудудларнинг аниқ муаммоларини бартараф этишга йўналтирилган, ўзида шаҳарсозлик, ижтимоий-иқтисодий, экологик ва бошқа лойиҳа ечимларини мужассамлаштирган мастер режалари ёки батафсил режалаштириш лойиҳалари ишлаб чиқилади.

Қурилиш ва уй-жой коммунал хўжалиги вазирлиги ҳузурида давлат муассасаси шаклида Урбанизация ва шаҳарсозлик ҳужжатларини ишлаб чиқиш республика маркази ташкил этилди. Марказ Давлат шаҳарсозлик кадастрини юритади.

2024 йил 1 июлгача «Менинг ҳудудим» электрон платформаси ишлаб чиқилади. Платформада аҳоли пунктларининг шаҳарсозлик ҳужжатларини ва мастер режаларини ишлаб чиқишда жамоатчилик фикрини ўрганиш ҳамда овоз бериш механизми жорий этилади.

ТАКЛИФ

«Ободлик учун фаоллар ҳам ташаббус кўрсатяпти...»

Айни кунда ҳудудимиздаги 3 008 нафар аҳолининг турмуш шароитини яхшилаш, эҳтиёжмандларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлаш, бандлигини таъминлаш, маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш борасида эътиборга молик ишлар олиб бориляпти.

Абдумалик ЮНУСОВ,
Кўкон шаҳридаги
«Артизон бўйи» маҳаласи раиси.

Маҳалла қошидаги комиссиялар ва жамоат тузилмалари туман ҳокимлиги, ички ишлар, халқ таълими бўлимлари, тиббиёт бирлашмаси, ФХДБ бўлимлари мутахассислари, шунингдек, катта ҳаётий тажрибага эга нуронийлар, ибратли ҳаёт йўлини босиб ўтган меҳнат фахрийлари иштирокида учрашувлар ва давра суҳбатларини мунтазам ўтказиб келяпти.

Кўчалар ободлиги, кўркамлигини таъминлаш мақсадида маҳаллий дастур асосида 700 метр масофадаги йўл асфальтланди. Бу орқали Шовил, Офтобойим, Тошкент, Ўзган кўчалари замонавий қиёфа касб этди. 20 миллион маблағ эвазига электр тармоғини янгиланди.

Аҳолининг ижтимоий ҳимояси доимий эътиборда. Тўрт нафар фуқаро «Темир дафтар»да, 108 нафари «Аёллар дафтари»да, 25

нафари эса «Ёшлар дафтари»да рўйхатга олинган. Аввал 60 нафардан ортиқ ишсиз бўлса, ҳозир атига 17 нафар фуқаро ишсиз ҳисобланади.

Бундай эътибор ва шароитлар маҳалла фаолларини ташаббусга ундаяпти. Ўз ҳисобимиздан жорий йилда маҳалла ободлиги учун 80 миллион сўм маблағ ажратдик. Фуқаролар йиғинининг кириш қисмига арка устун ўрнатдик. Кўп қаватли уйлар том қисми шиферланди. Бир фуқаронинг уйи ёниб кетганди. Унга моддий ёрдам кўрсатдик. 2 нафар ногиронлиги бўлган шахсга ногиронлик арава-часи олиб бердик. Бу ишлар учун барча маблағни ўз ҳисобимиздан сарфладик.

Келгусида Ҳосил кўчасини асфальтлашни режалаштирганмиз. Лекин маҳалла идорасига қуёш панели ўрнатиш лозим. Шундай қилсак, электр муаммоси ҳал бўлади. Бундан ташқари, бино жуда таъмирталаб. Бу ҳақда мутасаддиларга мурожаат қилганмиз.

МУЛОҲАЗА

«Кўп қаватли уйлар нураб боряпти...»

Ислохотларни ҳар бир хонадонга кириб боришида ҳоким ёрдамчиси, ёшлар етакчиси, хотин-қизлар фаоли ва профилактика инспектори билан ҳамкорликда муаммоларни «хонадонбай» ўрганиб, ҳокимлар олдига аниқ масалалар қўя оладиган ваколатга эга бўлдик. Энг муҳими, маҳалланинг ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш бевосита ўзимизнинг ҳаракатларимизга боғлиқ бўлиб қоляпти.

Бахтиёр РАЖАБОВ,
Гулистон шаҳридаги
«Сайқал» маҳалласи раиси.

Бизнинг ҳудудда 6 337 нафар аҳоли яшайди. Эътибор берганингиздек, нисбатан катта маҳалламыз. Муаммолар кўлами ҳам шунга яраша. Уларни тезкор ҳал этишда «бешлик» ходимлари билан биргаликда ишляймиз. Айниқса, ишсиз фуқаролар бандлигини таъминлашда ҳоким ёрдамчиси Фахриддин Жулбеков билан режали чоралар белгилаб олганмиз. Жумладан, янги иш ўринлари яратиш, ўзини ўзи банд қилиш ҳисобига хатловдан-хатловга ишсизлар сони камайишига эришяпмиз.

Айтайлик, 2022 йил охиридаги хатловда 200 нафарга яқин ишсиз фуқаро рўйхатга олинган бўлса, бугун уларнинг 50 фоизи ишли бўлди. 30 нафардан ортиғи ҳоким ёрдамчиси тавсияси билан субсидия ва кредит олиб, ўзини ўзи банд қилди. Бундан ташқари, 2 та тикувчилик цехи иш бошлаши натижасида 15 тадан жами 30 та янги иш ўрни яратилди. Асосий «драйвер»имиз тадбиркорлик ҳисобланади.

Ҳудудимизда барча аҳоли кўп қаватли уйларда истиқомат қилади. Шу боис коммунал соҳадаги муаммолар кўп кузатилади. Уларнинг ичида энг асосийси, канализациядаги носозлик. Яъни чиқинди сувлар чиқиб кетиши учун йўл йўқ. Қишда сув тўпланиб, ачинарли

манзара кўзга ташланади. Бу муаммо юзасидан шаҳар ҳокимлигига маълумот киритилиб, уни бартараф этиш юзасидан таклиф берганмиз. Муаммони бартараф этиш учун 160 метр қувур керак. Шунда канализациямиз марказий тармоққа уланади.

Шунингдек, маҳалладаги нуронийлар таклифи асосида ҳудудда маҳалла гузари қуришга эҳтиёж бор. Буни ҳокимликка айтганмиз. Аммо ҳозирча жимжитлик.

Навбатдаги катта муаммо — мавжуд 51 та кўп қаватли уйларнинг барчаси таъмирталаб. Ҳатто айрим уйлар авария ҳолатида бўлиб, одамлар ҳаётига хавф солмоқда.

МАЪЛУМОТ

Аҳоли учун электр нархи ҳам ошадими?

Вазирлар Маҳкамасининг муҳокамага қўйилган қарор лойиҳасида 2023 йил 1 октябрдан бошлаб юридик шахслар учун электр энергияси ва табиий газ тарифларини ошириш таклиф этилмоқда.

Хусусан, 1- ва 2-гуруҳдаги электр энергияси истеъмолчилари (ОКМК, НКМК, «Ўзметкомбинат» ва бюджет ташкилотлари)га ўзгаришсиз — 1 кВт соат учун 1 000 сўмгача, қолган юридик шахслар учун 900 сўмгача (ҳозирги вақтда 450 сўм) деб белгиланиши мумкин. Табиий газ тарифлари эса ОКМК, НКМК, «Ўзметкомбинат» ва бюджет ташкилотларига ўзгаришсиз — 1 куб метр учун 1 800 сўмгача, бошқа ташкилотларга 1 500 сўмгача (ҳозирги вақтда 660 сўм) микдорида белгилаш таклиф этилмоқда.

Лойиҳада жисмоний шахслар учун электр энергияси, табиий ва суўтилрилган газ тарифлари ўзгаришсиз, амалдаги нархларда қолиши кўзда тутилган. Бу ҳақда Энергетика вазири Жўрабек Мирзамаҳмудов ҳам изоҳ бериб ўтди.

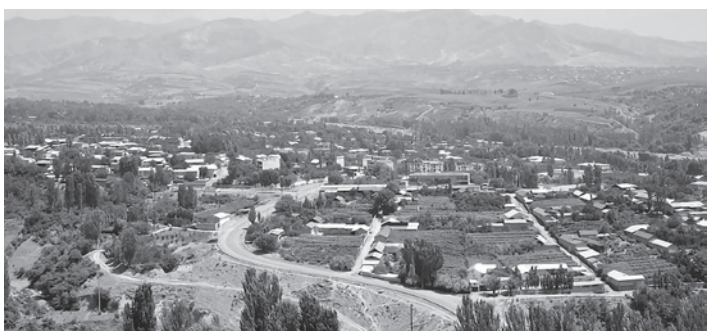
— Ҳозир эълон қилинган лойиҳада фақат юридик шахслар учун янги тарифлар белгиланиши назарда тутилган, лекин аҳоли учун нархлар ўзгартирилмаяпти, — дейди вазир Ж.Мирзамаҳмудов. — Аҳоли учун табақалаштирилган тарифларни белгилашдан олдин биз энг аввало узлуксиз электр энергияси етказиб беришни таъминлашимиз керак. Яъни нарх ошсаю, лекин яна электрда узилиш бўлаверса, аҳолининг ҳақли эътирозларига сабаб бўлади. Шу сабабли биз ҳозирда генерацияларни ошириш, тармоқларни модернизация қилиш ишларини жадаллаштиряпмиз.

Агар узлуксиз электр етказиб беришни таъминлай олсакгина, аҳоли учун электр энергиясида табақалаштирилган тарифларни 2024 йилнинг 1 майидан жорий қилиш бўйича лойиҳани Ҳукуматга киритишни режалаштиряпмиз. Лекин бу айнан шу кундан нарх ошади, дегани эмас, ҳозирча барчаси лойиҳа холос.

Табақалаштирилган тариф деганда белгиланган «ижтимоий норма»дан кўп электр истеъмол қилаётган, айтайлик уйда бассейни, саунаси, кўплаб маиший техникалари бор хонадонлар, яъни нисбий олганда бой ва ўзига тўқ хонадонлар учун нарх ошади, дегани. Ҳозир 85 фоиз аҳоли бир ойда 300 кВт•соатгача электр истеъмол қияпти. Лекин қолган 15 фоиз аҳоли ишлатаётган электр энергияси ҳажми мана шу 85 фоиз аҳолиникидан кўпроқ.

«Ичимлик сув кўпдан бери муммо эди...»

Маҳалламизда Президентнинг «2022-2023 йилларда маҳаллалар инфратузилмасини янада яхшилаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори бўйича қатор саъй-ҳаракатлар амалга оширилди. Бу жараёнлар туфайли йиғинимиз янада обод бўлиб, ҳар бир кўча, ҳар бир хонадонга ўзгача файз кириб борди.

Вазира СОВИРОВА,
Паркент туманидаги
«Бозорбоши» маҳалласи раиси.

Аҳолини тоза ичимлик сув муаммоси анча йиллардан буён қийнаб келарди. Одамлар сувни бошқа ҳудудлардан олиб келар эди. Шукрки, Президентнинг юқоридаги қарори асосида маҳалламизга 3 километр узунликдаги қувур ётқизибли, ичимлик сув олиб келинди. Маҳалла кўчалари ободонлаштирилди.

Ҳудуддаги қишлоқ врачлик пункти капитал таъмирланиб, замонавий даволаш ускуналари билан жиҳозланди. Шунингдек, маҳалламиздаги тадбиркоримиз томонидан 120 ўринли замонавий шарт-шароитларни ўзида мужассам этган болалар боғчаси очилиб, фойдаланишга топширилди. Бу билан фарзандларимизнинг ёшлигидан илм олишига замин яратилди.

Йиғинда 52 та хонадонда жами 2 800 нафар аҳоли истиқомат қилиб, одамлар, асосан,

узумчилик, боғдорчилик ортидан оила тебратди, фарзандларини ўқитади, уйли-жойли қилади. Шунинг учун маҳаллада ишсиз аҳоли мавжуд эмас. Одамлар ўзини ўзи банд қилиб, тадбиркорлик, деҳқончилик билан шуғулланади.

Ижтимоий дафтарларга киритилган фуқаролар билан манзилли ишлаш йўлга қўйилган. Хусусан, «Аёллар дафтари»га 82 нафар хотин-қиз киритилган бўлиб, уларга ҳар томонлама кўмаклашиляпти. Уқиш истаги-

да бўлганларни мономарказда касб-ҳунарга ўқитиб, мутахассислиги бўйича ишларга жойлаштиряпмиз. Чеварчилик билан шуғулланмоқчи бўлганларга субсидия, имтиёзли кредитлар эвазига тикув машиналари олиб берилиб, бандлиги таъминланяпти. Бу орқали улар оиласи даромадига қўшимча даромад киритиш билан бирга, маҳалладаги кўлида хунари бўла туриб, уйда ўтирган хотин-қизларни ишли қияпти, чеварчиликка қизиққанларга ўз касбининг сир-асрорларини ўргатапти.

«Ёшлар дафтари»даги йигит-қизларимиз эътибордан четда қолаётгани йўқ. Тадбиркорлик қилиш истагида бўлганларга имтиёзли кредитлар олиб берилиб, ўз бизнесини йў-

га қўйишига кўмаклашиляпти. Олий ўқув юртларида ўқийдиган ёшларимизнинг контракт пуллари тўлаб бериляпти. Шу билан бирга, ногиронлиги бўлган фуқароларга соғлигини тиклаши учун «Саховат ва кўмак» жамғармаси ва ҳомийлар томонидан пул маблағлари ажратилляпти.

«Ташаббусли бюджет»нинг бу галги мавсумига ҳудуддаги 10 километр ички йўللارни асфальтлаш, ёшларнинг бўш вақтида спорт билан шуғулланиши учун мини-стадион қуриш лойиҳаларини киритганмиз. Аҳоли билан ҳамжиҳатликда ушбу тақлифларимиз билан ёлиб чиқишни ва муаммоларни тезроқ ҳал этишни режалаштирганмиз.

ҲУҚУҚ

Муроджон БЕХБУДОВ,
Қорақўл туманидаги
«Човли» маҳалласи
раиси:

— Маҳалладошимиз давлат ташкилотиди ишлайди. Ўн икки ёшга тўлмаган икки нафар боласи бор. Меҳнат кодекси бўйича бундай тоифадаги ходимларга ҳар йили 4 кунлик қўшимча ҳақ тўланадиган таътил берилиши айтилган. Шу ҳақда маълумот берсангиз. Таътил кимларга берилади? Ота ҳам шу таътилни олиши мумкинми? Таътил ўрнига компенсация тўланмайдими?

Тўрт кунлик таътил ўрнига пул бериладими?

Ирина ШОКИРОВА, «Норма» эксперти, ҳуқуқшунос:

— Дарҳақиқат, қонунчилик бўйича ўн икки ёшга тўлмаган икки ва ундан ортиқ боласи (ўн олти ёшга тўлмаган ногирон боласи) бор ота-онадан бирига ҳар йили тўрт календарь кундан кам бўлмаган давомийликда ҳақ тўланадиган қўшимча таътил берилади. Агар боланинг онаси ишламаса ҳамда боланинг парвариши ва тарбияси билан машғул бўлса ёхуд ишласа ҳамда кўрсатилган кафолатлардан фойдаланса, отага ёки оилавий вазифаларни бажариш билан машғул бошқа шахсларга мазкур кафолатлар тақдим этилмайди. Бундай таътилни пуллик компенсация билан алмаштириш мумкин эмас.

Агар ходима ариза бермаса, ушбу

таътилни тақдим қилмаслик мумкинми? Йўқ, бу – давлат томонидан бундай тоифадаги ходимлар учун кафолатланган имтиёз. Иш берувчи ҳар қандай ҳолатда камида 4 календарь кундан иборат ҳақ тўланадиган қўшимча таътилни тақдим этиши шарт. Қўшимча таътилни ҳар йиллик меҳнат таътилига қўшиш ёки иш берувчи билан келишилган ҳолда белгиланадиган даврда алоҳида (тўлиқ ёки қисмларга бўлиб) фойдаланиш мумкин, аммо фақат тегишли иш йили давомида. Бошқа иш йилига ўтказиш мумкин эмас.

Бир неча йиллик таътил кунларини бирлаштириб, бир вақтда тақдим этиш мумкин эмас. Бу таътилни тўлиқ ёки қисман кейинги иш йилига қўчиришга

йўл қўйилмайди. Бу таътил тури иш йили учун берилади. Агар бу турдаги меҳнат таътили тақдим қилинадиган иш йили давомида бола 12 ёшга тўлса, уни боланинг туғилган кунидан олдин расмийлаштиришга улгуриш муҳимдир. **Меҳнат кодексининг 401-моддасига мувофиқ,** бундай таътил ходиманинг розилиги бўлган тақдирда ҳам 4 календарь кундан кам бўлиши мумкин эмас. Агар жамоа шартномасида, корхонанинг бошқа маҳаллий ҳужжатларида ёки бевосита ходима билан тузилган меҳнат шартномасида назарда тутилган бўлса, таътилни ошириш мумкин.

БИЛАСИЗМИ?

Дастлабки синов муддати нима?

Дастлабки синов муддати ходимни қандай ишлаши ёки унинг лавозимига мувофиқлигини аниқлаш учун белгиланиши мумкин. Аммо шунинг унутмаслик лозимки, дастлабки синов муддати ҳамма ходимларга нисбатан ҳам қўлланилмайди. Қуйидагиларга ишга қабул қилинганда дастлабки синов белгиланмайди:

- ҳомиладор аёл, 3 ёшга тўлмаган боласи бор аёл ёки 3 ёшга тўлмаган болани ёлғиз ўзи тарбиялаётган ота (васий);
  - заҳирага қўйиладиган иш ўринларига ишга жойлаштириш учун юборилган аҳолининг ижтимоий эҳтиёжманд тоифаларидан бўлган шахслар;
  - давлат грантлари асосида ўқиган ва олий таълим ташкилотини тамомлаган кундан эътиборан 3 ой ичида йўлланма бўйича олинган мутахассислигига доир ишга кираётган олий таълим ташкилотларининг битирувчилари;
  - тегишли таълим ташкилотини тамомлаган кундан эътиборан 1 йил ичида биринчи бор ишга кираётганда олинган мутахассислиги бўйича мустақил равишда ишга жойлашадиган умумий ўрта, ўрта махсус, профессионал ва олий таълим ташкилотларининг битирувчилари;
  - 6 ойгача муддатга меҳнат шартномаси тузилаётган ходимлар;
  - 18 ёшга тўлмаган шахслар;
  - ишга қайтадан қабул қилинган тақдирда иш берувчи илгари қайси ходимлар билан меҳнат шартномасини алоҳида асослар бўйича бекор қилган бўлса, ўша шахслар;
  - ишлаб чиқаришда ўқитиш шартномаси бўйича ушбу иш берувчида ўқишни ўтаган ўқувчилар;
  - жамоа келишувларида, шунингдек жамоа шартномасида ва иш берувчининг ички ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ходимлар.
- Шунингдек, дастлабки синов муддати 3 ойдан, ташкилотларнинг раҳбарлари ва уларнинг ўринбосарлари, бош бухгалтерлар ҳамда ташкилотлар алоҳида бўлинмаларининг раҳбарлари учун эса 6 ойдан ошмаслиги керак.

ТАКЛИФ

«Мактаб ва маҳалла биноси йўқлигидан қийналяпмиз»

Маҳалламиздаги 4 577 нафар аҳоли кўп қаватли уйларда истиқомат қилади. Асосий «драйвер»имиз — тадбиркорлик. Ижтимоий ҳолатни ўрганиш, муаммоларга ечим топиш мақсадида ўтказган хатловда 130 нафардан ортиқ ишсиз аниқланганди. Ҳозир уларнинг тенг ярми ишга жойлашди. Аслида қолган фуқароларнинг ҳам бандлиги таъминланарди. Афсуски, биз тавсия этган иш ўринлари уларга маъқул келмаяпти. 2 миллион сўмгача ойлик маош қаноатлантирмапти.

Музаффар ҲУСАНОВ,
Марғилон шаҳридаги
«Турон» маҳалласи раиси.

«Турон» маҳалла фуқаролар йиғини яқингача оғир ҳудудлар тоифасида турарди. Инфратузилма, коммунал соҳага доир муаммолар босқичма-босқич ҳал этилиб, намунали маҳаллалар қаторига қўшиляпмиз. Юртимиздаги кишлоқ ва маҳаллаларни ҳар томонлама тўқис ривожлантириш, унинг ҳудудини ободонлаштириш, бир сўз билан айтганда, аҳолига муносиб турмуш шароитини яратиб бериш мақсадида амалга оширилаётган «Обод маҳалла» дастури асосида 2022 йил 50 та куёш батареяли устун ўрнатилди. Ички йўллар бетонлаштирилди. Пиёдалар учун йўлаклар қурилди. Чанг, тупроқли Санъаткорлар, Янги Фарғона кўчаларимиз асфальтланди.

Ичимлик сув муаммосини ҳал этиш мақсадида янги сув тамроғи тортилди. Кўп қаватли уй олдига замонавий насос, 3 та трансформатор ўрнатилди. Аммо ҳамон катта муаммолар сақланиб турибди. Биринчиси, маҳалламизнинг 1000 нафардан ортиқ мактаб ёшидаги болалари таълим муассасаси йўқлиги учун кўшни маҳалладаги мактабга қатнаб ўқимокда. 5 км. масофа узоклик қилмоқда. Мактаб қуриш учун эса бўш ер майдони ажратиш керак. Бу ҳақда шаҳар, вилоят ҳокимлигига мурожаат қилганмиз. Ҳозирча ижобий жавоб бўлмади. Айниқса, қиш-қировли кунларда ўқувчиларимиз йўллардаги ноқулайликлар туфайли дарсларга кечикиб борган пайтлари кўп бўлади. Боғча ёшидаги болажонлар «Мустақиллик» маҳалласидаги 6-сонли мактабгача таълим ташкилотида тарбияланишяпти. Кўшни ҳудуддаги бу

маскан барча болаларни қамраб олиш имкониятига эга эмас.

Ҳудудимиздаги яна бир оғриқли масала — оқова сув йўқлидир. Гиёҳ эксанг, тезда қуриб қолади. Шу боис бу масалада шаҳар ҳокимлигига кўп қаватли уйлар ўртасидаги майдондаги ер остидан суғориш учун сув чиқариш таклифини киритганмиз. Жорий йил охиригача муаммо ҳал этилишини айтишди.

Маҳалла фуқаролар йиғини идорамиз йўқлиги учун қарийб 30 йилдан буён кўп қаватли уйнинг 1-қаватида биттагина хонада фаолият юритяпмиз. Шаҳар ҳокими қарори асосида 97-кўп қаватли уй олдидан маҳалла идораси биноси қуриш учун ер ажратилганди. Аммо фуқаролар рози бўлмагани учун қурилиш тўхтаб турибди.

Таклифим — ҳудудимиздаги 3 та кўп қаватли уйлар олдини қишгача асфальтлаш керак. Болалар ўйингоҳига эҳтиёжимиз бор. Маҳалла идораси қуриш учун бошқа ер майдони ажратилиши жуда муҳим. Бунинг учун ҳудудимиздаги 80-уй ёнидаги бўш майдонни тавсия қилганмиз. Шу жойга бино қуриш учун шаҳар ҳокими қарор чиқариб берса, муаммо ҳал бўлар эди.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Мигрантлар ойлиги даромадга қўшиладими?

Маҳмуд ХУДОЁРОВ,
Пастдарғом туманидаги
«Юқори Богонали»
маҳалласи раиси:

— Маҳаллаларда кўп эркаклар ишлаш учун Россияга кетишган. Шундай оила аъзолари бола нафақаси ёки моддий ёрдам сўраб, мурожаат қилади. Масалан, яқинда маҳалламизда яшовчи бир нафар фарзанд тарбияси билан банд она болалар нафақаси учун ариза билан мурожаат этди. Унинг эри ҳам Россия давлатида норасмий тарзда ишлайди. Бу аёлга бола пули бериладими? Эрининг ойлик иш ҳақи оила даромадларига қўшиб ҳисобланадими?

Абдорбек ЭЪЗОЗХОНОВ,
«Мадад» ННТ ҳуқуқшуноси:

— Фуқаро болалар нафақаси учун ариза берса, бўлади. Фақатгина турмуш ўртоғи Россия федерациясида норасмий ишлаётганлиги ҳақида маълумотни кўрсатиб ўтиши керак. Яъни аризада 11 код (белги) ни кўрсатиши талаб этилади. Шунингдек, оила аъзолари қаторига қайнота ва қайнонаси кирмайди.

Россияда норасмий ишлаётгани оиланинг бир ойлик ўртача жами даромадларига киритилади. Оиланинг бир ойлик ўртача жами даромадларини аниқлаш учун оиланинг чет элда ишлайдиган ёки чет элда тадбиркорлик ҳамда бошқа фаолиятни амалга оширувчи оила аъзосига даромад аниқланаётган даврда меҳнатга ҳақ тўлаш энг кам миқдорининг икки баравари миқдорига тенг бўлган бир ойлик ўртача норматив даромад миқдори қабул қилинади.

Болалар нафақаси ҳамда моддий ёрдамни тайинлаш ва тўлаш тартиби Вазирлар Маҳкамасининг «Аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш тизими янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорда кўрсатиб ўтилган.

БИЛАСИЗМИ?

Ёшларга квартира ижараси қоплаб берилади

Ёш оилаларга 12 ойгача турар жой ижараси учун ҳар ойда БҲМнинг 3 бараваридан ошмаган миқдорда субсидия ажратилади.

Бунда эр-хотиннинг ҳар иккиси 30 ёшдан ошмаган (31 ёшга тўлмаган), ўзларининг номида уй-жойи бўлмаслиги, илгари имтиёзли ипотека кредити орқали уй-жой, субсидия ва бошқа имтиёзлар олмаган бўлиши керак.

Мазкур имтиёздан фойдала-

ниш учун ёшлар ишлари бўлимига аризага илова қилиниб турар жой ижара шартномаси нусхаси ҳамда шартноманинг солиқда ҳисобга қўйилганлиги ҳақидаги билдиришнома берилади.

Бошқа барча маълумотлар ёшлар ишлари бўлими томонидан мустақил текширилади.

Ҳужжатлар 3 иш кунинида маҳалладаги ёшлар етакчисига юборилади ва у 5 иш кунинида ҳужжатларни кўриб чиқиб, субсидия ажратиш ёки уни рад этиш ҳақида ёшлар ишлари бўлимига хабарнома юборади. Субсидия бериш рад этилганда, у асослантилган бўлиши лозим.

Субсидия бериш қаноатлантирилганда, ойлик ижара тўлови ҳар ойнинг 5 санасигача уй-жой эгасининг, яъни ижарага берган шахснинг пластик картасига ўтказиб берилади.

ТАДҚИҚОТ

Телефон ўқувчиларга зарар келтиради

Санитария, гигиена ва касб касалликлари илмий-тадқиқот институтининг болалар ва ўсмирлар гигиенаси лабораторияси ходимлари Тошкентдаги умумтаълим мактабларида 2022-2023 ўқув йили давомида 11 ёшдан 17 ёшгача бўлган 900 нафар ўқувчи ўртасида сўровнома ўтказди.

Тадқиқотнинг мақсади — замонавий рақамли қурилмалар ва Интернетдан кўп фойдаланиш болаларнинг касалланишига таъсирини баҳолашга қаратилган.

Таҳлилларга кўра, ўқувчилар орасида эндокрин тизим, овқатланиш ва метаболик касалликлар билан боғлиқ шикоятларга эга болалар ўртача 41 фоизни ташкил этади.

Умумий касалланишнинг қиёсий таҳлилига кўра, рақамли қурилмалардан тез-тез ва кўп фойдаланадиган ўқувчиларида, рақамли қурилмалардан кам ёки умуман фойдаланмайдиган ўқувчи-

ларига нисбатан руҳий ва хатти-ҳаракатларнинг бузилиши билан боғлиқ белгилар кўпроқ учраган.

Скрининг сўровнома натижалари орқали аниқланишича, текширилаётган болалар орасида асаб тизими касалликларининг юқори даражада тарқалиши кузатилган.

Сўровнома натижаларига кўра болалар орасида қон айланиш тизими, нафас олиш тизими касалликлари шовқин ва қулоқ билан боғлиқ шикоятлар бор эканлигини аниқланган.

Бундан ташқари, рақамли

қурилмалардан тез-тез ва кўп фойдаланадиган ўқувчилар овқат ҳазм қилиш тизимидаги муаммолардан 1,1 баравар кўпроқ шикоят қилган.

Хусусан, ўқувчиларнинг 31,0 фоизи тиш оғриғи ва кариесдан шикоят қилган, бу рақамли қурилмалардан кам ёки умуман фойдаланмайдиган ўқувчиларига нисбатан 6,4 фоизга кўпдир.

Рақамли қурилмалардан тез-тез ва кўп фойдаланадиган ўқувчиларнинг юқори даражада тарқалиши кузатилган.

Бу эса гаджетлар ва Интернет тармоқлари болалар саломатлигига ўзининг салбий таъсирини кўрсатишидан дарак беради.

«Янгибоғ»нинг қиёфаси тубдан янгиланяпти»

Маҳалламиздаги 687 та хонадонда 926 та оила ҳамда 4 926 нафар аҳоли истиқомат қилади. Худудда инфратузилмани яхшилаш, аҳолига қулай яшаш шароитини яратиш, ижтимоий объектлардаги камчиликларни бартараф этишга зарурат бор эди. Яхшики, йиғинимиз вилоятда «Обод маҳалла» ва «Обод кўча» ҳамда «Обод хонадон» тамойилини амалга ошириш учун танлаб олинди. Шундан сўнг, одамлар анча вақтдан бери кутаётган ишларга киришилди.

Нуриддин МАМАТҚУЛОВ,
Бахмал туманидаги
«Янгибоғ» маҳалласи раиси.

«Маҳалла обод бўлса, кўнглилар обод бўлади». Бугун бу шиор иш фаолиятимиз мезонига айланган. Очиғи, анча вақтдан бери замонавий, барча шароитларга эга, фуқаролар билан мулоқот қилишга имкон яратадиган маҳалла идорасига эҳтиёж туғилаётганди. Худуддаги бунёдкорлик ишлари доирасида ана шу орзуимизга етишдик: замонавий лойиҳалар асосида барпо этилган йиғин биноси фойдаланишга топширилди. Бу ерда барча ходимларга алоҳида хоналар ажратилган, уларнинг ҳар бири зарур техник воситалар, ускуналар билан жиҳозланган.

Бу жараёнда ижтимоий объектлар эътибордан четда қолмаяпти. Хусусан, йиғиндаги 37-умумтаълим мактаби мукамал таъмирланиб, фойдаланишга топширилди. Қолаверса, оилавий шифокорлик пунктини таъмирлаш ишлари давом этмокда. Худуддаги қабристон ҳашар йўли билан обод қилиниб, атрофи чиқиндилардан тозаланди. Шу билан бирга, хатлов натижасида 608 та хонадон

танлаб олиниб, уларда таъмирлаш, бўёқлаш ишлари бажарилди. Уларнинг айримлари тўлиқ қайтадан қурилган бўлса, баъзиларида пардоз ишлари олиб борилди.

Йиғинимизда жами 34 та кўча мавжуд бўлиб, барчасида «Обод кўча» мезони асосида таъмирлаш ишлари бажарилди. Жумладан, 22,8 км. ички йўллар шағаллаштирилди, 7,7 км. йўл таъмирланди ва асфальт қилинди, яна 1,2 км. ички йўл ҳамда 700 метр пиёдалар йўлакчасига бетон ётқизилди. Аҳолини ичимлик сув билан таъминлаш даражасини яхшилаш мақсадида 4 дона ичимлик сув иншоати ўрнатилди, 3 таси қайта таъмирланди ва 200 та хонадонга ичимлик сув тармоғи тортиб берилди. Электр тармоғидаги узилишларнинг олдини олиш мақсадида 2 та янги трансформатор ўрнатилиб, 1 таси қайта таъмирланди. 412 та темир-бетон устунлар янгиланди.

Аҳолининг ижтимоий ҳимояси, бандликни таъминлаш, моддий ёрдам кўрсатиш ишлари доимий

эътиборимизда. Хусусан, яқинда ўтказилган меҳнат кўргазмасида 10 нафар фуқаро жамоатчилик асосида ишга қабул қилинди, 27 нафари ўзига маъқул келган бюджет ташкилотларига йўлланма асосида ишга жойлаштирилди. Шунингдек, «Аёллар дафтари»да рўйхатда турган 15 нафар хотин-қизга 660 минг сўмдан моддий ёрдам кўрсатилди, ногиронлиги бўлган аъзолари мавжуд 2 та хонадонга 2 миллион сўмлик озиқ-овқат ва уй жиҳозлари олиб берилди. Қолаверса, 5 нафар фуқарога 123 миллион сўм миқдорида имтиёзли кредит олиб берилди, 2 нафарига иссиқхона қуриш учун 31 миллион сўм ажратилди, 10 нафар аёлга субсидия асосида 90 миллион сўмлик тикув дастгоҳлари олиб берилди.

Аҳолининг ижтимоий фаоллигини ошириш бир лаҳза тўхтагани йўқ. Шу мақсадда яқинда маҳалламиз ёшлари ўртасида турли спорт мусобақалари уюштирилди. Китобхонлик бўйича «Энг улуғ, энг азиз» кўрик-танлови ташкил этилиб,

ғолибликни қўлга киритган ёшлар китоблар жамланмаси билан рағбатлантирилди. «Обод хонадон» ва «Обод кўча» танловлари ўтказилиб, «Обод хонадон» танловида Қумри Қўнишева хонадони 1-ўринни, Моҳира Абдуғофорова хонадони 2-ўринни, Салтанат Исломова хонадони 3-ўринни эгаллади. Уларга замонавий телевизорлар ва диплом тақдим этилди. Худди шундай, «Обод кўча» танловида Мураббийлар кўчаси 1-ўринга, (кўчага болалар майдончаси қурилиши учун 22 млн. сўм), Булунғур йўли кўчаси 2-ўринга (кўчага видеокамера ўрнатиш учун 10 млн. сўм), Даврон кўчаси 3-ўринга (кўчага 5 та тунги ёриткичлар ўрнатиш учун 8 млн. сўм) лойиҳ, деб топилди.

Умуман олганда, бугун «Янгибоғ»нинг қайси кўчасига кирманг, қайси хонадонига кўз ташламанг, фуқаролар учун муносиб шароит яратилгани, мавжуд инфратузилма яхшиланиши, хонадонлар обод бўлганига гувоҳ бўласиз.

ҲОЛАТ

«Инсонга эътибор яшашга бўлган иштиёқни кучайтиради»

Президентнинг «2022-2023 йилларда маҳаллалар инфратузилмасини янада яхшилаш бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори ижроси доирасида маҳалламиз худудидаги таъмирталаб ҳолга келиб қолган қарийб 3,5 километр узунликдаги ички йўллар асфальтланди, кўчалар ёқалари, ариқлар тозаланиб, керакли жойларга латоклар ўрнатилди.

Ғайрат ТУРҒУНОВ,
Тошкент туманидаги
«Сағбон» маҳалласи раиси.

Осиё Тараққиёт банки кўмагида аҳолини қийнаб келаётган яна бир муаммо — тоза ичимлик сув муаммоси ҳал этилди. Одамларнинг оби-ҳаётга бўлган эҳтиёжи қондирилди. Авваллари тоза ичимлик сув кунда бир марта аҳолига бериларди. Кимдир улгуриб қоларди, яна кимдир ўтган кундан қолган сувини тежаб, эртаси кунга етиб оларди. Шукрки, энди ҳар бир хонадонгача сув қувури ўтказилиб,

доимий ичимлик сувдан фойдаланишга имконият яратилди.

Йиғинда 373 та хонадонда жами 2 184 нафар аҳоли истиқомат қилиб, чорвачилик, деҳқончилик ортидан кун кўради. Маҳалладаги ҳар бир аҳоли билан доимий равишда иш олиб борамиз. Жум-

ладан, ҳоким ёрдамчиси Мунаввар Юсупова оилавий тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўймоқчи бўлганларга имтиёзли кредитлар олиб бериб, тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйишга кўмаклашяпти. Бу борада сўз борганда, 12 та оилага тикувчилик, ярим тайёр маҳсулот-

ларни тайёрлаб сотиш, қўйчилик, хизмат кўрсатиш соҳаларида кредитлар ажратилиб, 35 нафар фуқаро иш билан таъминланди.

Сағбон кўчасида яшовчи Майнур Ибраимова имтиёзли кредит эвазига ўз хонадонидида ярим тайёр маҳсулотларни ишлаб чиқаришни йўлга қўйиб, бугунги кунда 5 нафар хотин-қизни ишли қилди. Огаҳий кўчасида яшовчи Дмитрий Ким 33 миллион сўм имтиёзли кредит ҳисобидан ўз уйида автомобилларга хизмат кўрсатиш шоҳобчасини ишга тушириб, мўмайгина даромад топяпти. Шунингдек, йиғиндаги ишсиз, кўмакка муҳтож бўлган 92 нафар фуқаро бўш иш ўринларига ишга жойланди. 35 нафар фуқаронинг турли йўналишларда ўзини ўзи банд қилишга кўмаклашилди. Касб-хунар ўрганиш истагида бўлган 12 нафар аҳоли вакили ўзлари қизиққан соҳаларда ўқитилиб, мутахассислиги бўйича ишга жойлаштирилди.

Йиғиндаги кам таъминланган, ўзгалар кўмагига муҳтож, ногиронлиги бўлган фуқаролар билан доимий иш олиб борамиз. Уларга бир марталик моддий ёрдамлар

берилаяпти, соғлигини тиклаш ва даволанишлари учун «Саховат ва кўмак» жамғармаси ва ҳомийларнинг пул маблағлари ажратилаяпти. Абдурауф Фитрат кўчасида истиқомат қилувчи ўпкасидида касаллиги бўлган Ренат Азимовга даволаниши учун ҳомийлар ҳисобидан 5 миллион сўм берилди. Огаҳий кўчасида яшовчи ногиронлиги бўлган Гулсанам Бахтиёровага даволаниши ва соғлигини тиклаши учун «Ёшлар жамғармаси»нинг 5 миллион сўм маблағи ажратилди.

Умуман олганда, бугун нафақат бизнинг маҳалла, балки юртимиздаги ҳар битта фуқаролар йиғини янада обод бўлиб, ўзгача қиёфа касб этапти. Одамларнинг бир неча йиллик муаммолари ўз ечимини топмокда. Кам таъминланган, моддий кўмакка муҳтож, ногиронлиги бўлган фуқаролар ҳолидан хабар олиб, соғлиги ҳақида қайғурилаётгани уларнинг яшашга бўлган интилишини янада оширмокда. Албатта, аҳолининг яхши шарт-шароитларда яшашининг замирида инсонга эътибор, инсон қадрини улуғлаш каби ғоя мужассам.

ТАЛҚИН

«Томорқадан миллион-миллион даромад топишяпти»

Маҳалламизда 3 349 нафар аҳоли яшайди. Уларнинг турмуш шароитини яхшилаш мақсадида ижтимоий сўров ва хатловлар ўтказиб боряпмиз. Февраль ойида ўтказган сўнгги хатловимизда 43 нафар ишсиз аниқланган эди.

Бекмурод ЎРОЗБОЕВ,
Бўлунғур туманидаги
«Кўнғирот» маҳалласи раиси.

Ўтган вақт давомида уларнинг бандлигини таъминлаш учун зарур чоралар кўрилди. 22 нафарига 30 сотихдан 30 йилга ижара асосида фойдаланиш учун ер бердик. Қолганларини фермер хўжаликларига ишга жойладик. Айни кунда ишсизлар 11 нафарни ташкил этмоқда. Бундан ташқари, бандликини таъминлашда янги иш ўринлари яратишга ҳаракат қиляпмиз. Маҳалламизда 22 нафар тadbиркор бўлиб, улар 40 та иш ўрни яратишган.

Асосий «драйвер»имиз — кўчатчилик ва сабзавотчилик ҳисобланади. Бугунги кунда мавжуд 645 та хонадондан 398 таси 15-20 сотих томорқа

майдонида кўчат етиштириш билан шуғулланади. Маҳаллада томорқа ер майдонига, асосан, болгар қалампири, помидор, терак, ёнғок, узум каби кўчат навлари экилади. Сабзавот кўчатлари эрта баҳорда икки марта етиштирилади ва учинчи марта сабзавот экинлари экади. 1 сотих томорқа ер майдонидан 60 минг дона кўчат олинади. Томорқадан камида 20 миллион сўм даромад топади.

Маҳалладаги Тўлқин Дувлонов хонадонидagi 15 сотих ер майдонида кўчат етиштиради. Юқорида айтганимдек, фуқаро бир мавсумда икки бор ҳосил олади. Бундан ташқари, ўзи ҳамда оила аъзолари иш билан банд бўлади. Муҳими, йиллик даромад камида 15-16 миллион сўмни ташкил этади.

«Темир дафтар»да 22 нафар, «Ёшлар дафтари»да 476

нафар ва «Аёллар дафтари»да 82 нафар эҳтиёжманд рўйхатга олинган. Уларнинг 37 нафарига 30 сотихдан ер берилиб, бандлиги таъминланди. Қолаверса, жами 87 нафар фуқарога ҳоким ёрдамчиси тавсияси билан кредит ажратилган бўлса, шундан 17 нафари дафтарлардаги эҳтиёжмандлардир.

Ютуқлар билан бирга, қилиниши керак бўлган ишларимиз кўп. Масалан, кўчаларнинг 4 км. қисмини шағаллаштириш режалаштирилган. «2022-2023 йилларда маҳаллалар инфратузилмасини янада яхшилаш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Президент қарорига кўра, 2 та сув сақлаш минораси қурилиб, 7 км. тармоқ тортиляпти. Бу ишларга 1 миллиард 300 миллион сўм маблағ ажратилган. Навбатдаси, бу 8 км. масофадаги асосий йўлимизни таъмирлаш лойиҳасидир. Лойиҳани туман ҳокимлиги қўллаб-қувватлаган.

СЎРАГАН ЭДИНГИЗ...

Эверест ЖЎРАҚУЛОВ,
Фориш туманидаги «Боғдон» маҳалласи раиси:

— Маҳалламиздаги кўп қаватли уйларда яшовчи бир гуруҳ фуқаролар уй олдидаги бўш ерга ўзаро келишган ҳолда автомашиналари учун сақлаш жойи қуришган. Айтингчи, улар мулкдор сифатида ўзлари мустақил шундай йўл тутишса бўладими? Ёки бунинг учун ҳокимликдан рухсат олиш керакми?

Уй олдидаги жойни автотураргоҳ қилиш мумкинми?

Аброрбек ЭЪЗОЗХОНОВ, «Мадад» ННТ ҳуқуқшуноси:

— Уй-жой кодексининг 124-моддасида бу саволга батафсил жавоб берилган. Унга кўра, кўп квартиралли уйда яшовчиларга тегишли бўлган мулклар санаб ўтилган. Жумладан, кўп квартиралли уйдаги турар жойлар ва яшаш учун мўлжалланмаган жойлар ҳам мулк ҳуқуқи асосида тегишли бўлади. Аммо кўп квартиралли уйдаги турар жой ва яшаш учун мўлжалланмаган жой мулкдорининг умумий мол-мулкдаги улуши сифатида асл ҳолида ажратиби берилиши мумкин эмас.

Кўп квартиралли уйдаги турар жойлар ва яшаш учун мўлжалланмаган жойлар мулкдорларининг улушли мулкда турган умумий мол-мулкнинг айрим қисмлари қонунчиликка мувофиқ умумий улушли мулкнинг барча иштирокчилари томонидан бир овоздан қабул қилинган

қарор асосида бошқа шахсларга берилиши мумкин.

Бундан ташқари, мазкур кодекснинг 16-1-моддасида кўп квартиралли уйдаги яшаш учун мўлжалланмаган жой мулкдори маҳаллий давлат ҳокимияти органларидан тегишли рухсатнома олмасдан ўзига қарашли жойни ўзбошимчилик билан қайта қурган ёки ўзгартирган тақдирда, қонунчиликда белгиланган тартибда жавобгар бўлади ҳамда бу жойни ўз ҳисобидан аввалги ҳолатига келтириши шарт, деб кўрсатиб қўйилган.

Шунга асосан, кўп қаватли уйларни олдидаги автотураргоҳларни қуриш учун шу ерда яшовчиларнинг розилиги билан туман ҳокимлигининг архитектура ва қурилиш бўлимига мурожаат қилиб рухсатнома олиш лозим бўлади.

ИСТЕЪМОЛЧИ БУРЧАГИ

Харид пайти нималарга эътибор бериш керак?

1. Хар қандай махсулот харид қилишдан олдин у ҳақидаги маълумотларни текшириш керак.

Қонунчиликка асосан, сотувчи истеъмолчига ўзи сотаётган махсулот ҳақида ўз вақтида зарур, тўғри ва тушунарли маълумот бериши шарт. Бунда мазкур маълумот махсулотнинг этикеткаларида, тамгаларида, техник ҳужжатида ёки махсулотларнинг айрим турлари учун қабул қилинган бошқа усулда истеъмолчиларга етказилиши мумкин.

Махсулот тўғрисидаги маълумот давлат тилида ёки бошқа тилларда тақдим этилади. У ҳақдаги зарур ахборотнинг йўқлиги тегишли орган кўрсатмасига асосан, бундай махсулотнинг сотуви тўхтатиб турилишига сабаб бўлади.

2. Махсулот учун пулни исталган шаклда тўлаш мумкин.

Сотувчилар бирор бир махсулотни пластикдан харид қилсангиз қимматроқ, фақат нақд пулга олсангиз арзонроқ сотилади, дедими? Демак бу ноқонуний.

Қонунчиликка мувофиқ, махсулотлар учун ҳақ тўлаш шакли ҳамда тартиби истеъмолчи билан сотувчи ўртасидаги келишувга биноан белгиланади. Махсулот учун тўлов нақд пулсиз шаклда тўланганда, истеъмолчиларга рағбатлантиришлар берилиши мумкин.

Махсулотлар учун ҳақ тўлаш нақд пулли ёки нақд пулсиз шаклда (пластик картадан ёки пул кўчириш орқали) амалга оширилиши мумкин. Сотувчининг ҳақ тўлаш шаклига қараб махсулотнинг айни бир маркаси учун ҳар хил нархлар белгилаши, шу жумладан, уларни сунъий равишда ошириши ёки пасайтириши тақиқланади.

3. Харид чеки сотувчи ва харидор ўртасида тузилган шартномадир.

Олди-сотди амалга оширилганда истеъмолчига касса ёки товар чеки берилади. Махсулотни касса ёки товар чекини бермасдан сотиш тақиқланади. Чунки харид чеки сотувчи ва харидор ўртасида тузилган шартноманинг ўзига хос

шакли ҳисобланади. Шунингдек, чек махсулотни қайтариш ёки алмаштириш жараёнида харид ҳақиқатданам амалга оширилганлигини исботловчи далил бўлади. Олинган чек, зарур ҳолларда истеъмолчига назорат қилувчи ва ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари олдида ўз ҳуқуқларини ҳимоя қилишга ёрдам беради.

Сотувчи махсулотни нақд пулга сотган тақдирда ҳам Сизга чек беришга мажбур. Бундан ташқари, бугунги кунда истеъмолчиларнинг ҳар бир харидларини рағбатлантириш мақсадида QR-кодли чеклар бериш амалиёти йўлга қўйилган. Ушбу чеклар истеъмолчиларга ҳар бир харидидан 1 фоиз миқдордаги кешбэк (қайтарма) суммаси олиш имкониятини беради. Ушбу кешбэк суммасини «Soliquz» мобил иловаси орқали пластик картангизга тушириб олишингиз мумкин.

4. Истеъмолчи махсулотнинг саломаатлиги учун зарарсизлиги ҳақида кафолат талаб қилишга ҳақли.

Истеъмолчи ўзи сотиб олган махсулот санитария-гигиена, шу жумладан, радиология, эпидемияга қарши талабларга ҳамда қоидаларга риоя этган ҳолда ишлаб чиқарилган бўлишига ва унинг ҳаёти, соғлиғи, атроф-муҳит учун хавфсиз бўлишига, шунингдек, унинг мол-мулкига зарар етказмаслигига кафолат берилишини талаб қилиш ҳуқуқига эга.

Ишлаб чиқарувчи махсулотнинг яроқлилик муддати мобайнида, агар бундай муддат белгиланмаган бўлса, махсулот сотилгандан эътиборан ўн йил мобайнида унинг хавфсиз бўлишини таъминлаши шарт.

5. Нуқсонли махсулотни алмаштириш ёки нархни камайтириб олиш мумкин.

Истеъмолчи сифатида нуқсонли махсулот харид қилсангиз ва агар бу ҳол махсулот харид қилиш пайтида айтилмаган бўлса, хоҳишингизга қараб қуйдагилардан бирини талаб қилишга ҳақлисиз:

- махсулотни айни шундай

маркадаги мақбул сифатлисига алмаштириб бериш;

- махсулотни бошқа маркадаги шундай товарга алмаштириб, унинг харид нархини қайта ҳисоб-китоб қилиш;

- махсулотнинг нуқсонларини бепул бартараф этиш ёки нуқсонларни бартараф этишга қилган харажатларни қоплаш;

- харид нархини нуқсонга мутаносиб равишда камайтириш;
- кўрилган зарар ўрнини қоплаш.

Бунда нуқсонлар кафолат муддати ёхуд яроқлилик муддати мобайнида, бундай муддат белгиланмаган махсулотлар бўйича 6 ой мобайнида аниқланган бўлиши лозим. Истеъмолчининг талаблари у касса ёки товар чекини, кафолат муддати белгиланган махсулотлар бўйича эса, расмийлаштирилган техник паспорт ёки унинг ўрнини босувчи бошқа ҳужжат тақдим этилган тақдирда қуриб чиқилади.

«Ишчилар» да эндиликда ишсизлар йўқ...»

Маҳаллага раис бўлиб сайланганимдан буён аҳоли мурожаатларини имкон қадар тезроқ ҳал қилишга ҳаракат қилиб келаман. Ходимлар билан биргаликда хонада ўтирмай, уйма-уй юриб, аҳолининг муаммоларини ўрганишни йўлга қўйганимиз. Шу боис аҳоли билан ишлаш қийинчилик туғдирмайди.

Мукаддас МАТЧОНОВА,
Ҳазорасп туманидаги
«Ишчилар» маҳалласи раиси.

Хатлов жараёнида йиғиндаги 512 та хонадонда яшайдиган 2 791 нафар аҳоли орасида 130 нафар ишсиз фуқаро аниқланганди. Бугунгача уларни доимий ва ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жойлаштирдик. Шу боис ҳудудда биронта бекор юрган одамни учратмайсиз. Ҳамма тирикчилик пайида, ҳалол меҳнат орқали даромад қилиб, рўзғорига қўшимча даромад киритмоқда.

Ишсизликнинг барҳам топишида ҳоким ёрдамчисининг ҳиссаси катта бўляпти. Айнан унинг ташаббуси ва кўмаги билан бугун

одамлар имтиёзли кредит олиб, уйдан чиқмаган ҳолда мўмайгина даромад топяпти. Жумладан, Беруний кўчасида истиқомат қилувчи Ойбек Машарипов ўз уйидаги 2 сотих майдонда иссиқхона ташкил этган. У етиштирган помидор, бодринг ва бошқа полиз маҳсулотлари нафақат ҳудудда, балки кўшни бозорларда ҳам анчагина харидоргир.

Хива кўчасида яшовчи Санамжон Хўжаниёзова 11 миллион сўм имтиёзли кредит эвазига ўз томорқасида 2 сотих майдонда иссиқхона ташкил қилиб, полиз маҳсулотларини етиштиришни йўлга қўйган. Қувонарлиси, Санамжоннинг ўғли Зафарбек Хўжаниёзов 33 миллион сўм имтиёзли кредит эвазига 6 дона тикув ма-

шинаси олиб, ҳудуддаги 5 нафар хотин-қизни доимий иш билан таъминлаган.

Беруний кўчасида истиқомат қилувчи Лайло Ҳасанова 33 миллион сўмлик имтиёзли кредит ҳисобидан чеварчилик фаолиятини йўлга қўйиб, 5 нафар маҳалладошини доимий иш билан таъминлади. Улар ишлаб чиқараётган трикотаж маҳсулотлари сифатли ва бежирим бўлгани учун боғча ва турли ташкилотлардан катта-катта буюртмалар қабул қилмоқда.

Бундан ташқари, эҳтиёжманд, кам таъминланган, ногиронлиги бўлган аҳоли вакилларининг ҳолидан мунтазам хабар олиб турамиз. Жорий йил маҳалладаги эҳтиёжманд ва кам таъминланган оила аъзоларидан 4 нафарининг уйлари капитал таъмирланди, 5 нафар фуқаронинг уйлари том қисми ёпиб берилди. Шу билан бирга, маҳал-

ладаги «Темир дафтар», «Аёллар дафтари», «Ёшлар дафтари»га киритилганлар, кам таъминланган ҳамда эҳтиёжманд оилаларга туман ҳокимлиги, маҳалладаги саховатпеша тadbиркорлар ҳомийлигида турли бирламчи озиқ-овқат, кийим-кечак ва бошқа зарурий маҳсулотлар ҳамда бир марталик моддий ёрдам берилмоқда. 20 нафар «Оғир тоифа»га киритилган ёшлардан 11 нафари ногиронлиги бўлган шахслар бўлиб, барчаси тиббий кўрикдан ўтказилди, бепул дори-дармонлар билан таъминлаб келинмоқда.

Маҳалладаги Хива кўчасидан ўтган йўл қишда лой, ёзда чанг бўлиб кетарди. Анча таъмирталаб ҳолга келиб қолганди. Одамлар ушбу йўлдан юришга қийналишарди. Жорий йилда Президентнинг «2022-2023 йилларда маҳаллалар инфратузилмасини янада яхшилаш

бўйича қўшимча чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори бўйича аҳолини қийнаб келаётган йўл муаммоси барҳам топди. 622 метр тупроқ йўллар бетонлаштирилди. Худди шундай чанг, тупроқ бўлиб ётадиган Навоий кўчасидан ўтувчи йўл таъмирланиб, 700 метр узунликда қум-шағал аралашмаси ётқизилди. Кўча бўйлаб пиёдалар ҳаракатланиши учун 1,7 километр узунликда пиёдалар йўлакчаси ташкил этилиб, носоз йўлакчалар бетонлаштирилди. Одамларнинг тупроқ ва чанг кўчаларда қийналиб ҳаракатланишига чек қўйилди.

Умуман, бугун одамлар яратилаётган шароитлардан мамнун, кўрсатилаётган эътибордан боши осмонга етмоқда. Ҳудудда биронта бекор юрган одамни учратиш амримаҳол. Ҳамма ҳалол меҳнат орқали ризқ топмоқда.

МЕНДА САВОЛ БОР...

«Иш ҳақи кўп бўлсаю алимент кам тўласа...»

Абдуғофур ҚУРБОНХЎЖАЕВ,
Яшнобод туманидаги «Арғин» маҳалласи раиси:

— Маҳалламизда яшовчи аёл икки фарзанди билан турмушидан ажрашди. Отаси суд қарори билан уларга алимент тўлайди. Унинг айтишича, собиқ турмуш ўртоғининг ойлик маоши яхши, ҳатто қўшимча даромадлари бор, бироқ болаларига 500 минг сўм алимент тўлайди, холос. Бу вазиятда иш ҳақини қайта текшириш мумкинми? Яна бир саволим: агар алимент олаётган она боласини қўшимча машғулотларга берса, бунинг учун ҳам қўшимча алимент ундиришга ҳақлими?

Асқар АДИЛОВ, МИБ Яшнобод тумани бўлими бошлиғи, адлия маслаҳатчиси:

— Қонунчиликка кўра, алимент қарздорнинг ойлик иш ҳақи ва бошқа барча даромадларидан ундирилади. Шунингдек, алимент тўловчи ишласа — иш ҳақидан, ишламаса — Ўзбекистон Республикасидаги ўртача ойлик иш ҳақи миқдоридан келиб чиқиб алимент пулларини тўлайди. Юқоридаги вазиятда аёл 500 минг сўмдан алимент пуллари олаётган бўлса, алимент миқдори нотўғри тақсимланган бўлиши мумкин. Бу борада МИБ органига хабар қилиш мумкин. Зеро, бир нафар фарзанд учун тўланаётган алимент миқдори МҲТЭКМнинг 26,5 фоизидан кам бўлмаслиги шарт.

Алимент тўловчининг иш жойидаги ҳисобхона маъсул ходимлари томонидан аёлга тўланиши лозим бўлган алимент пуллари қарздорнинг ойлик иш ҳақи бўйича ҳисобланади. Мазкур тўловлар ва бошқа алимент ундирувига оид барча ҳаракатлар ижро ҳужжатида асосан, давлат ижрочилари томонидан текширилади ва ижро ҳужжатида сақланади. Шунга кўра, маҳалладошингиз алимент кам тўлаётгани учун собиқ турмуш ўртоғининг иш жойида қанча маош олишини аниқлаш ҳамда алимент пуллари тўғри тақсимланаётганини текшириб берилишини сўраб, МИБ органига мурожаат қилиши

лозим. Мурожаатга асосан, давлат ижрочилари алимент тўловчи даромадларини ўрганиб, қарздорнинг иш жойи тарафидан ҳаққоний алимент пуллари ўтказилаётгани юзасидан текшириш ишларини олиб боради. Агар текширишга рухсат беришмаса, ҳолат юзасидан далолатнома расмийлаштирилиб, улар тегишли тартибда жавобгарликка тортилади.

Агарда аёлнинг турмуш ўртоғи

иш жойи билан келишиб, алиментни кам тўлаш мақсадида атайлаб маошини кам кўрсатгани исботланса, ўтган даврлар учун алимент пуллари унинг ҳаққоний иш ҳақи бўйича қайта ҳисобланиб, тўлиқ ундирилади. Шу ўринда айтиш керакки, «МИБ портал» электрон дастури орқали қарздор маоши миқдорини аниқлаш учун бир неча сониялар етарли. Шунга кўра, давлат ижрочиларидан қарздорнинг

барча ойлик иш ҳақи тўғрисидаги маълумотларнинг ҳаққонийлигини аниқлаб, нусха олиш мумкин.

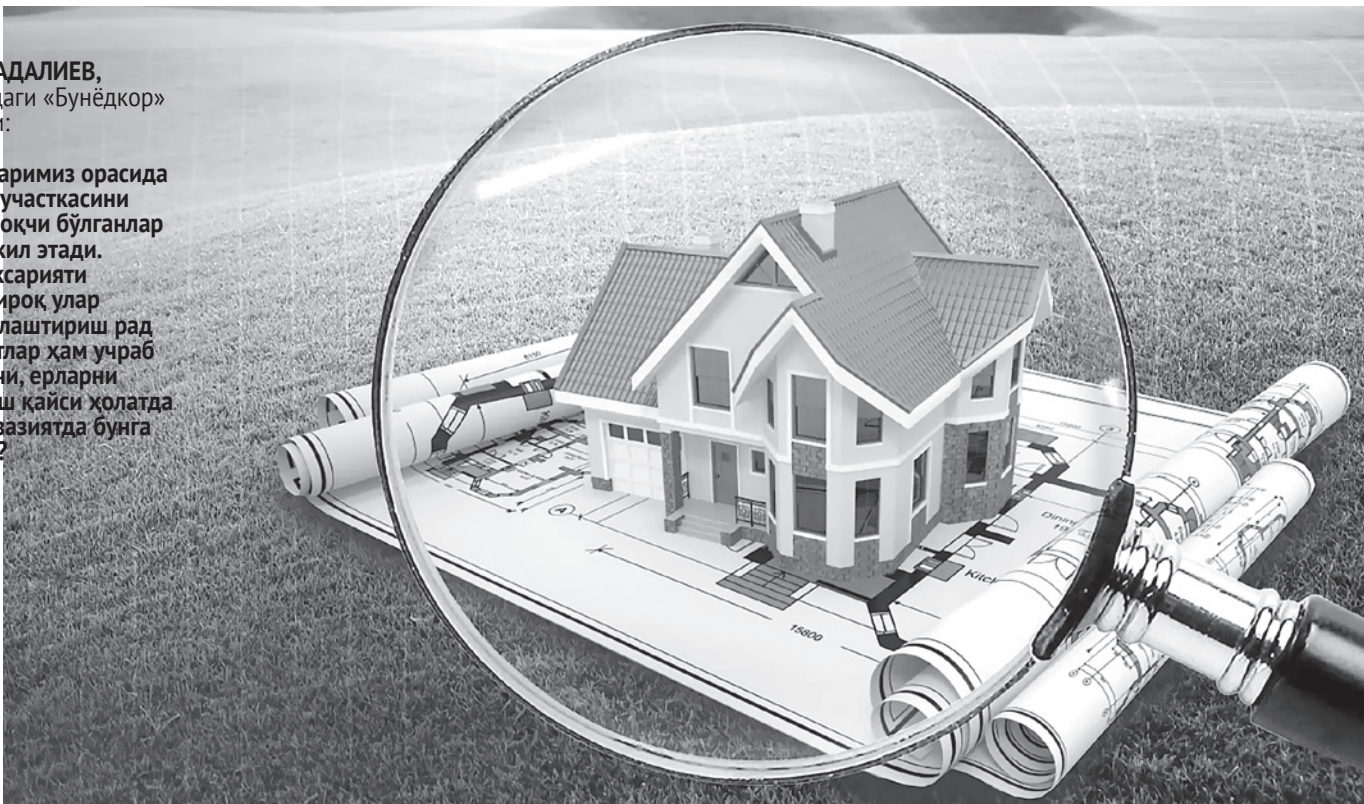
Яна бир жиҳат: бундай ҳолатда нотўғри маълумот бергани учун қарздорнинг ишхонаси устидан шикоят қилиш ҳуқуқи мавжуд. Бундан ташқари, бу каби ҳолат аниқланса, давлат ижрочилари томонидан тегишли тартибда далолатнома расмийлаштирилиб, хато ва камчиликлар асослангандир, ташкилот раҳбари ва бош ҳисобчисига нисбатан маъмурий жавобгарлик масаласи ҳал этилади, яъни уларга маъмурий жазо қўлланилади.

Саволнинг иккинчис қисмига келсак, фарзандини дарсдан ташқари қўшимча машғулотларга бермоқчи бўлиб, шу каби қўшимча харажатлар учун пул ундиришга зарурат туғилса, ота ҳам бу каби харажатларни таъминлашда иштирок этиши шарт. Бироқ алимент тўловчи бундан бош тортса, масала Фуқаролик ишлари бўйича судда ҳал этилади. Бунда суд отани оилавий ва моддий аҳолини ҳисобга олиб, қўшимча харажатларни қисман пул билан тўланадиган қатъий суммада ундириш ҳақида ҳал қилув қарори чиқариши мумкин.

Қандай ерларни хусусийлаштириш мумкин?

Абдулахат МАМАДАЛИЕВ,
Хонобод шаҳридаги «Бунёдкор»
махалласи раиси:

— Маҳалладошларимиз орасида ўзи яшаётган ер участкасини хусусийлаштирмоқчи бўлганлар кўпчиликти ташкил этади. Бугунгача ҳам аксарияти бунга эришди. Бироқ улар орасида хусусийлаштириш рад этилаётган ҳолатлар ҳам учраб турибди. Айтингчи, ерларни хусусийлаштириш қайси ҳолатда мумкин, қайси вазиятда бунга йўл қўйилмайди?

Дилшодбек АКБАРОВ,
Давлат кадастрлари
палатаси Андижон вилояти
бошқармаси бошлиғи:

— Авваллари ер майдонларини хусусийлаштириш мумкин бўлмагани сабабли, ер участкаларидан фойдаланиш, эгалик қилиш ҳуқуқи, ерга нисбатан дахлсизлик ҳуқуқининг бузилиши ҳамда ер майдонлари учун компенсация тўловларининг тўлаб берилмаслиги

сингари ҳолатлар фуқароларнинг кўплаб норозиликларига сабаб бўлар эди. 2021 йилда қабул қилинган «Қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкаларини хусусийлаштириш тўғрисида»ги қонун билан бунга чек қўйилди. Қонунда ер участкаларини маълум ҳақ эвазига хусусийлаштириш мумкинлиги белгиланган. Агарда ушбу ерда давлат кўчмас мулки мавжуд бўлиб, уларни хусусийлаштириш тақозо этган бўлса, ер ва кўчмас мулк бир вақтда

хусусийлаштиришга йўл қўйилади. **Хусусийлаштириш объектларига нималар қиради?** Қонунга кўра, юридик шахсларга тадбиркорлик ва шаҳарсозлик фаолиятини, шунингдек, Ўзбекистон Республикаси фуқароларига яқка тартибда уй-жой қуриш ва уй-жойни обodonлаштириш, тадбиркорлик ва шаҳарсозлик фаолиятини амалга ошириш учун берилган ер участкалари, шу билан бирга, хусусийлаштирилиши лозим бўлган давлат кўчмас мулк объектлари жойлаш-

ган ва бўш турган ер участкалари хусусийлаштириш объектлари бўлиши мумкин. Бунда барча ҳа-

ракат ва жараёнлар қонунчилик ва белгиланган тартиблар доирасида амалга оширилади.

Ўз навбатида қонунда хусусийлаштиришга йўл қўйилмайдиган ер участкалари ҳам белгилаб қўйилган. Жумладан, фойдали қазилма конлари, шунингдек, қонунчиликка мувофиқ хусусийлаштирилмайдиган давлат мулки объектлари жойлашган ерлар, табиатни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш, рекреация мақсадлари ва тарихий-маданий мақсадлар учун мўлжалланган ерлар, ўрмон ҳамда сув фондларининг, муҳандислик ва транспорт инфратузилмаси объектларининг муҳофаза зоналари, шаҳарлар ва шаҳарчаларнинг умумий фойдаланишдаги ерлари (*майдонлар, кўчалар, тор кўчалар, йўллар, соҳил бўйлари, хиёбонлар, истироҳат боғлари*) ана шундай ер майдонлари тоифасига қиради.

Кўп квартирали уйлар жойлашган, шунингдек, кўп квартирали уйларга туташ ер участкалари, давлат-хусусий шериклик лойиҳаларини, ижтимоий шериклик тўғрисидаги келишув ва шартномаларни амалга ошириш ҳамда юридик шахсларга давлат ва жамият эҳтиёжлари учун берилган ер участкалари ҳам хусусийлаштиришга йўл қўйилмайди.

Мазкур қонун ижроси доирасида биргина Андижон вилоятида 2023 йилнинг ўтган даври давомида 242,2 гектар ер майдонини хусусийлаштириш бўйича 1 минг 925 та мурожаат келиб тушган бўлиб, мурожаатларнинг 729 тасига розилик берилди, 6 та мурожаат бўйича ўрганишлар олиб борилмоқда. Қолган 1 минг 190 та мурожаатга рад жавоби берилган. Рад этилганлар аксарият ҳолларда ерга бўлган ҳуқуқнинг мавжуд эмаслиги ёки ўзбошимчалик билан ээланган ерларни хусусийлаштириш масаласидаги мурожаатлар бўлган.

МЕНДА САВОЛ БОР...

Ижарага ер олса, имтиёзлар тугайдими?

Азимжон ЎРОҚОВ, Нурота туманидаги
«Нурфахр» маҳалласи раиси:

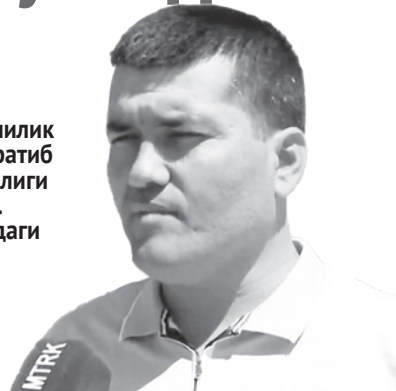
— Бугун маҳаллаларда аҳолига деҳқончилик учун ер майдонлари ижара асосида ажратиб берилмоқда. Уларга турли қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари экилиб, етиштирилмоқда. Айтингчи, бунда аҳолига қандай тоифадаги ерлар ажратилиши керак? Номли дафтардагиларга ер берилганда, улар дафтарлардан чиқариладими?

Фаррух ЖўРАЕВ,

Адлия вазирлиги масъул ходими:

— «Деҳқон хўжаликлари ташкил этишни қўллаб-қувватлаш орқали аҳоли даромадларини ошириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги Президент қарорига кўра, 2023-2025 йилларда 120 минг гектар экин майдонлари аҳолига очик электрон танлов орқали ижарага берилди. Бунда фермерлар ва кластерлар

фойдаланишидаги пахта ва ғалладан қисқартирилган ҳамда аҳоли пунктларига яқин ва сув таъминоти яхши бўлган ерлардан 2023 йилда 95 169 гектар экин майдонлари ажратилади. Экин майдонлари 30 йил муддатга:

- сув таъминоти яхши бўлган ерлардан — Андижон, Наманган ва Фарғона вилоятларида 0,15 гектардан 1 гектаргача, бошқа вилоятларда 0,30 гектардан 1 гектаргача ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида 0,30 гектардан 2 гектаргача бўлган ўлчамларда;

- кам сувли ерлардан — вилоятларда 0,50 гектардан 1 гектаргача ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида 0,50 гектардан 2 гектаргача бўлган ўлчамларда ижарага берилди.

2022–2023 йилларда экин майдонларини аҳолига бериш учун ўт-

казиладиган танловда 1 та талабгор иштирок этса ҳам, истисно тариқасида, танлов ўтказилган ҳисобланади. Экин майдонларини танлаш ва лотларга ажратиш ишларида маҳалладаги ҳоким ёрдамчилари иштирок этади ва уларнинг таклифи инобатга олинади.

Бундан ташқари, иссиқхона ривожланган туманларда деҳқон хўжаликларига ажратиб берилган экин майдонларида иситиш тизимларини ўрнатмаган ҳолда енгил конструкцияли иссиқхоналар қурилишига рухсат берилди.

Эътиборлиси, «Темир дафтар», «Аёллар дафтари» ва «Ёшлар дафтари»га киритилган аҳолига деҳқон хўжалиги учун ер танлов орқали ижарага берилганда, улар дафтарлардан чиқарилмайди ва улар учун барча имтиёз ва преференциялар бир йилга сақлаб қолинади.

Ердан оқилона фойдаланилмаганда, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси уч йил мобайнида нормативдан (кадастр баҳосига кўра) паст бўлиши ифодаланганда, ердан тупроқ унумдорлиги пасайиши, унинг кимёвий ва радиоактив моддалар билан ифлосланиши, экологик вазиятнинг ёмонлашувига олиб келадиган усуллар билан фойдаланилган тақдирда, ер участкаларига эгалик қилиш ҳуқуқи ёхуд ундан доимий ёки муддатли фойдаланиш ҳуқуқи бекор қилинади.

БИЛАСИЗМИ?

Балиқчилик учун гаровсиз кредит берилади

«Балиқчилик хўжалиги эҳтиёжлари учун сув ҳавзаларидан фойдаланиш тартибини такомиллаштириш ҳамда балиқ овлаш ва сув бўйи туризми масканларини ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Президент қарори қабул қилинган.

Қарорга кўра, 2023 йил 1 октябрдан қуйидагилар тадбиркорларга «E-auction» электрон савдо платформасида электрон онлайн аукцион орқали ижарага берилди:

- ☑ давлатга тегишли табиий ва сунъий сув ҳавзалари (сув омборлари) – балиқни саноат усулида етиштириш, овлаш ва қонунчилик ҳужжатларида назарда тутилган бошқа мақсадлар учун;

- ☑ табиий ва сунъий сув ҳавзалари (сув омборлари) ҳамда дарё атрофидаги қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ер участкалари – сув бўйида пляж зоналарини ташкил этиш, спорт-ишқибозлик туридаги балиқ овлаш, балиқ ови, қайиқда сузиш ва сув саёҳати бўйича хизматлар кўрсатиш, балиқ маҳсулотлари, шу жумладан балиқ таомлари савдоси, умумий овқатланиш ва бошқа туризм хизматларини ташкил этиш ҳамда ушбу мақсадларда енгил конструкцияли қурилмаларни (ўтов лагерлари мажмуаси, контейнерларни) жойлаштириш учун.

Қарорга кўра, 2024 йилда республикада:

- 900 минг тонна балиқ етиштириш;
- 35 240 гектар сунъий сув ҳавзаларини интенсивлаштириб, 513 600 тонна балиқ етиштириш;
- 9 000 хонадонда интенсив усулда балиқ етиштиришни йўлга қўйиш назарда тутилган.

2024 йил 1 январдан «Ҳар бир оила – тадбиркор» дастури доирасида аҳоли ва тадбиркорларга балиқчилик лойиҳаларини амалга ошириш учун 50 миллион сўмгача гаровсиз кредит ажратилади.

«Чиқинди қутисига нон ташлаб кетишяпти...»

ХОЛАТ. Тошкент шаҳар «Махсустрас» ишлаб чиқариш бошқармасининг маълум қилишича, пойтахтимизда бир кунда 2 минг 300 тонна чиқинди йиғиб олинади. Минг афсуски, шаҳардаги чиқинди йиғиш майдончаларига энг кўп нон ва нон маҳсулотлари, кейинги ўринда озиқ-овқат маҳсулотлари ташлаб кетилмоқда. Мисол учун, пойтахтимизда 1000 та чиқинди шохобчасининг ҳар бирига кунига 2,5-3 килограммдан уч тоннага яқин нон чиқиндига ташлаб кетилади. Агар биргина бош кентимизда шунча миқдорда бўлса, мамлакатимиз бўйича бу рақамнинг салмоғи янада ошиши тайин...

МУЛОҲАЗА. Эслайдиган бўлсак, Мустақилликнинг илк йилларида бир муддат ун ва нон тақчил бўлди. Дўконларда унни одам бошига бир неча килодан ўлчаб берадиган бўлди. Ушанда бир неча юз грамм нонни талон билан соатлаб навбатда туриб олиб еганмиз. Бугунги тўқчилик замонларда нон исроф қилиниб, чиқиндихоналарга ташлаб кетилаётганини қандай изоҳлаш мумкин? Энг ачинарлиси, бугун одамлар энди иккинчи навли унни ёки «буханка» нонларни молларга, қўйларга едирмоқда.

Озиқ-овқатдан норацио-нал фойдаланиш муаммоси барча мамлакатларда мавжуд: БМТ маълумотларига кўра, 2019 йилда дунёдаги барча озиқ-овқат маҳсулотларининг 31 фоизи ёки 1,64 млрд. тоннаси чиқинди қутисига ташланган. Шу билан бирга, йўқотилаётган озиқ-овқат маҳсулотларининг фақатгина 25 фоизи бутун дунёдаги очлик муаммосини тўлиқ ҳал қилиши мумкин. Ўзбекистонда эса ҳар йили 3 млн. тоннадан зиёд озиқ-овқат чиқинди қутисига ташланади.

Халқимиз азалдан нонга алоҳида ҳурмат кўрсатиб, уни увол қилишдан, ҳар хил нопок жойларда безэтибор қолдиришдан сақлаган. Катталар ёшларга дастурхон атрафида «Нон муқаддас неъмат, ноннинг увоғи ҳам нон, увол қилма», деб уқтириб келишади. Негаки, кек-

Назаримда, биз ғалати халқмиз. Ўтмишни жуда тез унутамиз, тарихдан сабоқ олмаймиз. Кечагина бошимиздан ўтказган оғир кунларни бугун ҳеч ким эсламайди.

са авлод вакиллари уруш йилларида, очарчиликлар вақтида ноннинг нақадар улуғ неъмат эканини яхшироқ англаб етишган, бунга гувоҳ бўлишган. Бугунги тинч-тотув, тўқчилик даврида бундай шароитларнинг қадрига етиб, шукрона айтиш ўрнига исрофгарчиликка ўтиб кетганимиз ачинарли, албатта.

Аслида, қорнимиз бир бурда нонга тўяди. Лекин дастурхонда нон бўлаклари бўлса-да, бирор киши келиб ўтирса, яна янгисини синдириш одат тўсига кирган. Хуллас, есак-емасак, синдираверамиз. Овқатдан сўнг баъзан ортган нонлар ташлаб юборилади. Ресторан, ошхона, тўйхоналардан ортган қоп-қоп нон бўлакларини кўринг, юрагингиз увишади. Шохобчаларда чиқинди ва пўчоққа аралаш ташланаётган нон қолдиқларини кўриб таажжубланасиз,

«Бунинг уволи тегмасмикин?» дея ўйга толасиз.

Назаримда, биз ғалати халқмиз. Ўтмишни жуда тез унутамиз, тарихдан сабоқ олмаймиз. Кечагина бошимиздан ўтказган оғир кунларни бугун ҳеч ким эсламайди.

Халқимизнинг нон топа олмай кепак ва ўт чайнаганига, бир неча юз грамм нонни карточка билан соатлаб навбатда туриб олиб еганига кўп бўлмади. Ҳамма ёқда буғдой ўрнига маккажўхори экилиб, жўхори унингдан ёпилган зоғора нонини еганлар бугун ҳам орамизда яшашяпти. Уша оғир кунлар ўтган асрнинг 80-йилларида бироз фаровон замон келганда кўпчиликнинг эсидан чиқди. Озгина тўқчилик бўлганда одамлар энди иккинчи навли унни ёки буханка нонларни молларга едира бошлашди.

Мустақилликнинг илк йилларида яна бир муддат ун ва нон тақчил бўлди. Дўконларда унни одам бошига бир неча килодан ўлчаб берадиган бўлишди. Кейин у даврлар ҳам ўтди ва унутилди. Аксариятимиз на яхши кунларга шукр қиламиз, на оғир кунлардан тўғри хулоса чиқарамиз. Исроф кундалик ҳаётимизга сингиб кетган.

Атрофимизга назар ташласак, нафақат ёшлар, балки катталар орасида ҳам нон қадрини унутаётганлар, уни исроф қилаётганларни учратамиз. Афсуски, бундай кишилар бугун кимлардир бир бурда нонга, ҳатто ушоққа зор эканини англамайди. Уларнинг нонни қадрламаётганининг сабаби — дастурхоннинг тўкинлиги, «Доим шундай ҳаёт кечираман», деган ишончининг ҳаддан зиёдалигидир.

Бугун исталган вақтда, ҳатто тун ярмида ҳам, новойхоналарда оби-нон, патир нон, жиззали нон дейсизми, хоҳлаганимизни сара-

лаб еймиз. Лекин тўкинлик исрофгарчилик дегани эмас. Бир-биридан ўзар тўйлар ва турли маросимларда исрофгарчиликка йўл қўйилаётгани, нон қадрини ҳис қилмай қўйганимиз, энг ачинарлиси, фарзандларимиз айнан шу йўлдан кетаётгани бугунги кунда жамиятимизнинг оғриқли нуқталаридан бирига айланиб улгурди. Жамиятимиз қанчалик фаровон, дастурхонимиз тўкин бўлган сари, маънавий қашшоқлашиб кетмоқдамиз. Фарзандларимизга нима яхши-ю, нима ёмонлиги, уволу савобнинг фарқини тушунтиришга вақтимиз йўқ. Улар эса ноннинг қадрига етиш, увол қилмаслик ҳақида ўйламай ҳам қўйган.

Ҳозир дунёда миллион-миллион одамлар бир бурда нонга зор бўлиб яшашяпти. Биз шуни ўйлаймизми? Ёки уйи нон ва бошқа неъматлар билан тўкин оиладаги хаста одам бир тишлам нонни чайнаб юта олмайди. Буни-чи, буни кўз олдимишга келтира оламизми? Худо дастурхонимизни тўкин қилди, неъматларни истеъмол қилишимиз учун саломатлик берди. Бунга шукр қилиш ўрнига бу неъматларни нима учун исроф қилишимиз керак?!

Ёшлигимизда «Нон ушоғини босиб ўтсанг, кўр бўласан», дея таъкидлашарди. Бу гапларни ота-онамиздан ташқари маҳалладагилар ҳам айтишарди. Кўчада ушоқни кўрсак, олиб, чангини пуфлаб, кўзга суртиб, четга қўярдик. Ҳозир кўплаб хонадонларда дастурхондан бир бўлак нон пастга тушиб кетса, олиб ейилмайди, аксинча, чиқинди челакага ташланмоқда. Нонга шу зайлда муносабатда бўлсак, Худо кўрсатмасин, эртага афсусланиб қолмайлик. Ахир «Нимани хор қилсанг, шунга зор бўласан», деган ҳикмат бежиз айтилмаган-ку!

Ҳозир дунёда миллион-миллион одамлар бир бурда нонга зор бўлиб яшашяпти. Биз шуни ўйлаймизми? Ёки уйи нон ва бошқа неъматлар билан тўкин оиладаги хаста одам бир тишлам нонни чайнаб юта олмайди. Буни-чи, буни кўз олдимишга келтира оламизми?

НИМА ҚИЛМОҚ КЕРАК?

Энг аввало, ўзимизни тарбиялайлик. «Қуш уясида кўрганини қилади», дейдилар. Фарзандларимиз биздек нонни увол қилгучи бўлмасин. Чиқинди йиғиш шохобчаларида нон учун алоҳида қутилар қўйилган. Бироқ кўп ҳолларда шунга ҳам ҳафсала қилмаймиз. Нонни исталган қўтига шунчаки отиб кетаверамиз...

Хориж тажрибасини ҳар соҳада синаяпмиз, балки айни йўналишда ҳам бунга мурожаат қилмоқ керакдир. Германия, Франция, Япония, Россия ва бошқа мамлакатлар тажрибасида озиқ-овқат маҳсулотлари исрофгарчилигини камайтириш учун хайрия фаолияти учун солиқ имтиёзлари жорий этилган. Озиқ-овқат алмашиш платформалари (одатда яроқлилик муддати тугаг арасидаги маҳсулотларни тарқатиш) ва озиқ-овқат банкларини ривожлантириш, шунингдек, маҳсулотларнинг яроқлилик муддатини аниқлаш тизимини такомиллаштириш чоралари кўриляпти. Балки бизда ҳам шу тажрибаларни қўллаш керакдир?

Муқаддас динимизда исроф қаттиқ қораланган. Аллоҳ таоло Ўз каломиди: «Енглар, ичинглар, аммо исроф қилманглар. Зеро, У исроф қилгучиларни севмас», деб айтган (Аъроф су-раси 31-оят). Бундан келиб чиқадики, Аллоҳ берган неъматларни исроф қилиш, уларнинг қадрига етмаслик катта гуноҳдир. Шу боис жонимиз соғ, ейишга бир бурда нонимиз борми, шукрона айтайлик. Чунки бугунги таҳликали замонда дунёда миллионлаб кишилар тинчликнинг, ноннинг нақадар қадрли неъмат эканини ўз кўзлари билан, жонлари билан ҳис этишмоқда. Шундай экан, қаттиқ меҳнат эвазига етиштирилаётган ноннинг ва бошқа нозу неъматларнинг қадрига етиш, исрофгарчиликка йўл қўймаслик сизу бизнинг асосий вазифамиз бўлиши зарур. Ҳўш, сиз бунга нима дейсиз, маҳалладош?

Ўзбекистон Республикаси
Президенти Администрацияси
хузуридаги Ахборот ва оммавий
коммуникациялар агентлиги томонидан
2019 йил 24 сентябрда
0019 рақами билан давлат
рўйхатидан ўтказилган.

Бош муҳаррир
Бахтиёр АБДУСАТТОВ
Ижодий гуруҳ:
**Санжар ИСМАТОВ,
Хайрулло АБДУРАҲМОНОВ,
Мансурбек ЖАББОРОВ**
Дизайнер:
Абдулазиз АҲМЕДОВ

Mahalla
Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий
газета

МУАССИС:
«Mahalla» nashriyot-matbaa uy) МЧЖ

Тахририят манзили:
Тошкент шаҳри, Мустақиллик
шоҳ кўчаси, 59-уй.
Индекс: 100192
Телефонлар:
Қабулхона: 71 233-39-89,
Обуна бўлими: 71 233-10-92.
Баҳоли қилишган нархда.
Нашр кўрсаткичи: 148

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик
компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри
Буюк Турон кўчаси 41-уй.
Ўлчам — А3, 4 босма табоқ.
7 910 нусхада чоп этилди.
Буюртма №: Г-918
Газета тахририят компьютер марказида
саҳифаланди ва офсет усулида босилди.

